

Pohl'ady

Z OBSAHU:

ROZHOVORY
JAROSLAV PEHAL
MARIÁN JUSKO

FILMOVÝ KLUB
OSAMELÍ BEŽCI
A MARTIN REPKA

POLITICKÉ STRANY
A MENŠINY

VOJTECH GERSTER
VÝROČIE

KORUNOVÁCIE
V BRATISLAVE

CHILL OUT
MIKROBIÓM

VINICA
NA VOLKSFESTE
A V SPOLKOVOM
KALENDÁRI

BEETHOVEN
VÝSTAVA A KONCERT
DOLNÁ KRUPÁ
VYCHÁDZKA

AKTIVITY SOVA

ŠTUDENTSKÁ
STRÁNKA

LITERÁRNA
JESEŇ 2020

LETISKO
A KORONA

MENU
DAS LOFT

SOVA
V ADMONTE

Fotografie: Lubomíra Wimmer-Pastorková a tým SOVA

Na celodennom výlete do Johnsbachu

Prázdninové chodníčky zaviedli spolok SOVA tento rok do Steiermarku, kde sme spoločne obdivovali nevsedné krásy národného parku Gesäuse. Naším domovom počas prvého augustového týždňa sa stal zámok Röthelstein na úpätí kláštorného vrchu v Admonte. Prijemne nás prekvapil svojím štýlom a pohostinnosťou. Nezabudnuteľná bola aj návšteva admontského benediktínskeho opátstva. So zatajeným dychom sme nakukli do 70 m dlhej, 14 m širokej, 13 m vysokej a vo svete najväčšej sály kláštornej knižnice, ktorá okrem 70 000 kníh uchováva aj množstvo umeleckých sôch a obrazov. V minulosti ju považovali za ôsmy div sveta. V zelenom srdci Rakúska sme strávili krásny oddychový týždeň, na ktorý budeme ešte dlho spomínať.

Zámok Röthelstein

V knižnici benediktínskeho kláštora v Admonte

Ráčte vstúpiť!

Obsah

- 2 **SOVA V ADMONTE**
- 4 **JAROSLAV PEHAL PRE SPEVÁKA JE NAJHORŠIE DLHO**
A NAHLAS ROZPRÁVAŤ | *Ingrid Žalneva*
- 6 **OSAMELÍ BEŽCI: IDEME ĎALEJ! | PRÍBEH O PRIATEĽSTVE** | *Ingrid Fux*
- 7 **POLITICKÉ STRANY A MENŠINY | FINANČNÁ PODPORA**
NÁRODNOSTNÝCH SKUPÍN | *Vlado Mlynár*
- 8 **MARIÁN JUSKO INŽINIER SO STOROČNÝMI HUSĽAMI** | *Elena Repka*
- 10 **VOJTECH GERSTER INŽINIER, KTORÝ STÁL PRI ZRODE PANAMSKÉHO**
AJ KORINTSKÉHO PRIEPLAVU | 170. výročie narodenia | *Martina Víглаšská*
- 12 **VIVAT NÁŠ KRÁĽ! | KORUNOVAČNÉ SLÁVNOSTI** | *Ingrid Žalneva*
- 14 **KARLSPLATZ A OKOLIE** | *Ingrid Fux*
- 15 **MIKROBIÓM JE PRE NÁS CHARAKTERISTICKÝ**
AKO ODTLAČOK PRSTA | *Markéta Tomanová*
- 16 **VOLKSFEST – NOVÁ TRADÍCIA** | *Elena Repka*
- 18 **VINICA NA VOLKSFESTE A V KALENDÁRI 2021** | *Vlado Mlynár*
- 20 **BEETHOVEN VÝSTAVA K 250. VÝROČIU NARODENIA**
HUDOBNÉHO GÉNIA | *Ingrid Žalneva*
- 21 **KONCERT VO VILE TREBITSCH** | *Igor Skoček*
- 22 **LUDWIG VAN BEETHOVEN A DOLNÁ KRUPÁ** | *Alena Krátka*
- 24 **PO BEETHOVENOVÝCH CHODNÍČKOCH** | *Jana Gregor-Rogler*
- 26 **SOVA A JEJ AKTIVITY** | *Elena Mandik, detskí účastníci letného tábora*
a Andrea Virk
- 30 **ŠTUDENTSKÁ STRÁNKA BLACK LIVES MATTER** | *Christina Teufel*
- 31 **LITERÁRNA JESEŇ 2020** | *Viktória Kissová*
- 32 **AKO COVID-19 ZMENIL ŽIVOT NA LETISKU** | *Zuzana Vančová*
- 34 **ŠKOLSKÝ SPOLOK KOMENSKÝ PREDSTAVUJE**
LENKA ŠALINGOVÁ HOLUBCOVÁ – DRUŽINÁRKA | *Ingrid Žalneva*
- 35 **MENU** | *Zuzana Vančová*
- 36 **NAŠE CESTOVANIE DO MINULOSTI** | *Elena Mandik*

Milí čitatelia Pohľadov,

končí sa rok, bilancujeme... Prvé tohtoročné číslo sme vám nemohli doručiť načas, zatvorili sa školy, kultúrne inštitúcie, obchody a aj hranice. Potom sa opatrenia uvoľnili, stihli sme rozposlať prvé aj druhé číslo Pohľadov, zorganizovať aspoň pár

podujatí, odbehnúť na Slovensko. Prešlo niekoľko mesiacov a opäť sme vo veľkej neistote, čo ešte príde. Zatiaľ čo na jar sme všetci boli poriadne vystrašení a svedomito nosili rúška a dodržiavali nariadené opatrenia, v súčasnosti sa bojíme tiež, ale sme omnoho zmätenejší. Už vôbec nevieme, ktorým odborníkom máme veriť, ktoré čísla máme považovať za smerodajné, váhame, či sa máme dať testovať, o očkovaní ani nehovoriac. Aj napriek tomu, že situácia s koronou v Rakúsku nie je priaznivá, momentálne som rada, že žijem tu, a nie na Slovensku. Znepokojuje ma správanie slovenských najvyšších politikov, ich neustále sa meniace vyjadrenia, bombastické ospevovanie plošného testovania a zároveň neschopnosť správne využiť jeho výsledky, ich prešľapy a škandály, z ktorých si síce pospolitý ľud dokáže robiť vydarené žarty, avšak fakt, že sa z nich nevyvodzujú žiadne dôsledky, zvyšuje nenávisť a nahráva červeno-hnedým silám v spoločnosti. Je to veľmi frustrujúce a keďže mám ešte stále silné väzby k svojej domovine, nedokážem nad tým len tak mávnuť rukou.

Je naozaj čudný tento rok. Smutné je bilancovanie, v ktorom namiesto optimistických správ a príjemných spomienok prevládajú počty o nakazených a chorých. Aj v našom spolku – minimum uskutočnených podujatí, zredukované možnosti stretávania sa. Ostáva nám však aspoň nádej, že všetko zlé sa raz skončí a hoci už nikdy nebude svet taký ako predtým, verím, že sa opäť deti budú môcť vrátiť do školských lavíc a k svojim kamarátom, dospelí zas do svojich pracovných kolektívov a naši krajanovia do spolkových priestorov. Milí priatelia, prajem vám v novom roku nielen veľa zdravia, ale aj veľa lásky, porozumenia a priateľských objatí, o ktoré sa budeme môcť bez akýchkoľvek obáv navzájom podeliť.

IMPRESSUM

Pohľady/Ansichten
Časopis Slovákov v Rakúsku/ Zeitschrift
der SlowakInnen in Österreich

Vydáva:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Tel.: 00431/596 13 15
E-mail: rsk@slovaci.at

www.slovaci.at

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víглаšská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o., Bratislava

Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-
SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporíte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-
Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára. Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

Ingrid Žalneva

JAROSLAV PEHAL

PRE SPEVÁKA JE NAJHORŠIE DLHO A NAHLAS ROZPRÁVAŤ

Tí, čo navštevujú naše spolkové aktivity dávnejšie, už v roku 2005 mali možnosť spoznať spevácke umenie Jaroslava Pehala, vtedy čerstvého absolventa bratislavskej Vysoké školy múzických umení, v rámci hudobno-slovného pásma Dotyky. Ja som sa s ním stretla až v septembri tohto roku na pôde rezidencie slovenského veľvyslanca na koncerte venovanom hudobnému géniovi Ludwigovi van Beethovenovi. Publikum si podmanil nielen svojím charizmatickým hlasom, ale aj zmyslom pre humor, keď sa po záverečnej Piesni o blche začal škriabať na nohe. Naše druhé stretnutie, počas ktorého vznikol tento rozhovor, sa odohralo v nádherných priestoroch kaviarne Gerstner. Z jej okien sme mali výhľad na Viedenskú štátnu operu, v ktorej Jaroslav Pehal pôsobí ako člen zboru od roku 2011.

Spievalo sa u vás doma? Túžili ste už od mala stať sa spevákom?

V našej rodine sa príliš nespievalo, ale pretrvával u nás duch starého otca, ktorý, žiaľ, zomrel skôr, než som sa ja narodil. Veľa mi o ňom rozprávali. Narodil sa v roku 1911 vo Viedni, miloval hudbu, študoval právo, bol amatérskym hudobníkom a začiatkom 30. rokov hrával v Bratislave v rozhlasovej kapele na klavíri. Tým, že som o mojom starom otcovi veľa počul, tak možno kdesi v podvedomí sa vo mne už pestoval vzťah k hudbe a určite aj vzťah k Viedni. Neskôr ma rodičia prihlásili na husle na ľudovú školu umenia v Bratislave. Husle ma ale veľmi nebavili, lebo som videl, že kým ja som musel doma cvičiť aj niekoľko hodín, tak moji rovesníci behali po vonku. Huslové obdobie trvalo štyri roky. Keď som stále hlasnejšie protestoval, že chcem z huslí odísť, tak rodičia ako náhradné riešenie vybrali Chlapčenský filharmonický

Jaroslav Pehal v dejisku hudobného festivalu Salzburger Festspiele 2020

zbor, ktorý fungoval – a dodnes funguje pod názvom Bratislavský chlapčenský zbor – v Bratislave pod vedením dirigentky Magdalény Rovňákové. Prijali ma v hodine dvanásť – asi dva roky pred mutáciou – ako druhý soprán, vysoký chlapčenský hlas. Cvičilo sa len na skúškach, prípadne na sústredeniach, ale doma nie, tak ma to bavilo a do zboru som chodil, až kým neprišla zmena hlasu. No hovorí sa, že hraním na husliach sa cibri sluch, na tomto nástroji – aj ako dieťa – musíte nájsť tón, aby mal tú správnu intonáciu aj výšku. A to mi možno neskôr pomohlo v speve, že som čistejšie vedel intonovať a spievať.

Váš hlas je bas. Mne ako laikovi napadá akurát tak Vodník z Rusalky... Aké sú ďalšie známe basové postavy, aké sú to charaktery? A prečo vlastne ľudia milujú viac tenorov?

Tak o tom by mohla byť samostatná kapitola! O tenore sa hovorí, že je to kráľovský hlas, ktorý každý zbožňuje. Je to dané aj históriou, pretože jeden vôbec z prvých operných spevákov, ktorý získal celosvetovú slávu, bol Enrico Caruso – tenor. Neskôr tomu napomohol projekt troch slávnych tenorov (Pavarotti, Domingo a Carreras) v kúpeľoch Caracalla v roku 1990, ten priťahoval aj ľudí, ktorí v živote operu nepočúvali. A keď Luciano Pavarotti spieval s Bonom, Zuccherom, Dianou Ross a ďalšími hviezdami, tak exportoval tenorový hlas absolútne všade. Ja by som vnútorne tiež túžil byť tenorom, veď tenor v opere je ten milovník, čo spieva najkrajšie zalúbené árie, pri ktorých mnohokrát diváčky plačú. Mnohí laici si ešte aj dnes myslia, že každý mužský operný hlas musí byť automaticky tenor. Aj o mne už raz napísali, že som tenorista, len preto, že spievam operu. Ale moje hlasivky sú od prírody inak nastavené – tenoristi ich majú kratšie, basisti dlhšie. Lekár-foniater pri prehliadke pozrie do hrdla a hneď vie povedať – toto sú basové, a toto zas tenorové hlasivky. Základné hlasové delenie je tenor, barytón a bas. Barytonisti spievajú väčšinou záporné postavy, ako je napríklad našepkávač Jago, ktorý v Othelovi vzbudí žiarlivosť a nahovori mu, že ho milovaná Desdemona podvádzá s mladým tenoristom. Alebo aj Scarpia v Tosce je tiež prototyp

zla. Ale basové postavy sú – okrem Mephistophela, ktorý stelesňuje zlo – majestátnejšie, sú to najčastejšie králi, dobráci, starci, proroci. Áno, aj Vodník je bas, je to milujúci otec, ktorý chce ochrániť svoju dcéru Rusalku... Od tenoristov sa vyžaduje mladý, svieži hlas, zatiaľ čo bas vraj dozrieva rokmi ako víno. V roku 1997 som končil Konzervatórium v Bratislave, už v tom čase som nosil bradu. Profesorka Baricová, bývalá významná slovenská operná sólistka, sa ma vtedy opýtala, načo mám tú bradu, že ma robí starším a že na mne je zaujímavé práve to, že už taký mladý som mal taký hlboký hlas. Na absolventskom predstavení Čarovnej flauty som ako 23-ročný stelesnil postavu Sarastra a šediny mi vtedy museli prifarbiť strieborným sprejom... dnes už ten sprej nepotrebujem.

Spevák by vraj mal dodržiavať hlasovú hygienu. Čo to znamená? Pijete surové vajčička?

Surové vajčička skúšal piť môj syn, ktorý sa venuje fitness, ale ja som mu to príliš neodporúčal. Čo sa týka spevu, skôr ide asi o poveru, nepoznám žiadneho kolegu, ktorý by pil surové vajčička. Hlasová hygiena má svoje zásady, ktoré súvisia hlavne so spôsobom života – samozrejme, spevák by nemal fajčiť, to je základ. Alkohol len veľmi striedmo. Čiže žiaden bohémny život. Pre nás spevákov je veľmi nepríjemné hlasné rozprávanie v kolektíve, prekríkovanie sa pri stole. Vtedy hlasivky dostávajú zabráť. O významnom tenoristovi zo začiatku 20. storočia, viedenskom Čechovi Leovi Slezakovi, sa trauje, že nosil na krku ceduľku, kde mal napísané: Nemlujte na mne, zíttra mám predstavení. Mnohým spevákom prekáža práve hovorené slovo, lebo majú vypestovanú techniku na spev. Dlhho a nahlas rozprávať unavuje hlasivky viac ako spev. Neviem si predstaviť, že by som bol učiteľ a prekríkovať tridsať detí, za dve hodiny by som nemal hlas. Spievať môžem aj päť hodín, a hlas nestratím.

Od sezóny 2011/12 máte stály angažmán vo Viedni. Ako vás prijali v Štátnej opere? Myslíme, že slovenskí operní speváci tu majú dobré meno...

To je pravda, že majú meno, ale musím aj povedať, že sa príliš nerieši, odkiaľ pochádza ktorý spevák,

lebo svet Viedenskej štátnej opery je medzinárodne veľmi pestrý. Sú tu samozrejme v pamäti naši najväčší velikáni, veľa sa spomína na Petra Dvorského, veľa sa hovorí o Edite Gruberovej, ktorú som mal česť ešte zažiť na javisku aj ja. Luciu Popp si moji súčasníci už, žiaľ, veľmi nepamätajú, možno si ešte na ňu spomenú niektoré moje najstaršie kolegyne v zbere. Čas letí veľmi rýchlo, generácie sa obmieňajú. Keď si pozriem DVD-záznam z Ne-topiera, kde Lucia Popp spievala Rosalindu a mladačka Edita Gruberová slúžku Adelu a kde okrem nemeckých dialógov „šupli“ aj nejakú slovenskú – samozrejme len slušnú – nadávku, tak zo zboru, ktorý vidím na scéne spievať, sú už takmer úplne všetci v penzii a niektorí, bohužiaľ, už nie sú medzi nami.

Ako vo Viedenskej štátnej opere prežívate pandémie?

Prvá vlna bola psychologicky náročná, lebo sme nevedeli, do čoho presne ideme, prvé údaje vyzerali veľmi hrozivo. Hrali sme Turandot a nasledujúci deň sme dostali informáciu, že sa opera obmedzuje, najprv len na niekoľko týždňov, potom na mesiac, stále sa to predlžovalo, až napokon bola opera zavretá do konca júna. V lete sa konal festival Salzburger Festspiele, kde sme po prvýkrát zase spievali, nie však na javisku, ale z boku, diváci mali rúška a my všetci – hráči orchestra, sólisti aj speváci zboru sme boli pravidelne testovaní. Keď som po štyroch mesiacoch počul Viedenských filharmonikov v tej jame pod javiskom, tak mi nabehla husia koža, konečne som „bol zase doma“. Máme nové vedenie opery, nový riaditeľ nastúpil práve do tejto nešťastnej doby, no myslím si, že veľmi úspešne v tomto krízovom manažmente riadi operu. Lebo je jednoduchšie niečo úplne zavrieť, než cieľene robiť opatrenia, aby aspoň niečo mohlo fungovať. A tak až do druhého lockdownu Viedenská štátna opera stále hrala vďaka pripravenému bezpečnostnému konceptu – maximálne 1 000 divákov (z celkovej kapacity 2 300), diváci v rúškach, všade dezinfekčné prostriedky na ruky, pravidelné testovanie účinkujúcich. Som veľmi rád a chválím rakúsky štát za to, že mu veľmi záleží na kultúre, pričom Štátna opera je akousi vlajkovou loďou rakúskeho umenia. Zhoršujúca sa situácia si však začiatkom novembra vyžiadala opätovné zotvorenie kultúrnych inštitúcií, a teda aj opery...

Vediete k opere aj vášho syna? Napríklad tak, že spievate aj doma?

Doma veľmi necvičím, pretože steny v byte, kde bývam, sú relatívne tenké. Mám susedku – staršiu pani, ktorá len čo začnem spievať, sa pridá, ale tak falošne, že ma to vždy vyvedie z konceptu. Tak potom radšej prestanem, ale ona spieva ešte aspoň polhodinu! Neviem, či mi tým chce niečo naznačiť?

(smiech) Syn začal v istom štádiu svojho vývoja hrať na klavíri, nepoznal noty a čisto odpočúvaním a odpozieraním viďe slávnych klaviristov sa naučil niekoľko pomerne závažných skladieb zahrať tak, že bežnému laikovi by padla sánka. Ale keď sme chceli, aby začal pracovať systematicky, aby sa naučil noty aj techniku, tak s tým praštil a začal sa venovať viac športu. Od opery som ho ale neodradil. Veď on počul Editu Gruberovú na koncerte v Bratislave, ešte keď bol v maminom bruchu. Potom som tiež využil možnosť, že v Štátnej opere boli veľmi výhodné lístky pre dieťa so sprievodom na hociktoré miesto v hľadisku. Ibaže ja som bol na javisku, a tak starší ľudia s údivom a s otázkami hľadeli na malého chlapca v obleku, ktorý sedel v lôží, kde lístok pre dospelého diváka stojí aj 200 eur. Ale získal vtedy k opere vzťah, spoznal aj niektorých spevákov, vie, kto je Jonas Kaufmann, José Cura, poznal aj predčasne zosnulého vynikajúceho tenoristu Johana Bothu.

Stretávame sa v čase, keď začína chrípkové obdobie (bez ohľadu na súčasnú pandémiu). Máte nejaký tip pre čitateľov, ako si obnoviť hlas? A ako vy zvyknete relaxovať?

Od starších kolegov a pedagógov som dostával rôzne recepty. Ako mladý študent som mal česť poznať sa s dnes už nebohým tenoristom Dr. Gustávom Pappom z Bratislavy, neuveriteľným umelcom, ktorý zvládol spojiť profesiu lekára a operného speváka. Prvé roky žil doslova tak, že doobeda išiel na skúšku do opery, poobebe bol v nemocnici, večer mal predstavenie a v noci nočnú službu. On mi poradil, že keď budem indisponovaný pred koncertom, tak si treba dať veľmi silnú kávu s rumom, to rozohreje a rozotiahne všetky cievy. Raz dávno som mal mať na Slovensku sakrálny koncert v chráme, kde bol celý zbor a ja som spieval sólo. Mal som hnisavé mandle, teplotu a žiadny hlas. Vtedy som si spomenul na ten recept. Vypil som silnú kávu, ale rumu tam bolo zrejme trochu viac než malo byť. Keďže som to vypil do tej teploty, myslel som, že odpadnem, začalo mi búchať srdce a v kostole sa to mňa dymilo. Ale hlas sa objavil! No neviem, či treba za každú cenu takto experimentovať. Samozrejme, že je to nepríjemné, keď človek absolvuje celý skúšobný proces, všetko funguje, a potom zrazu príde nejaká viróza. Neskôr som už tú kávu nepil a na javisko som išiel s rizi-kom, že keď otvorím ústa, niečo zo mňa vyjde. Našťastie sa mi vždy aj popri chorobách podarilo moje party zaspievať.

Čo sa týka relaxu, paradoxne relaxujem s hudbou. Ale nepočúvam už toľko opernej hudby. Napríklad teraz mám taký vnútorný objav – kúpil som si troj-cedéčko Karola Duchoňa k jeho nedežitej sedem-desiatke. Ide teda o populárnu hudbu, ale staršieho dáta, ktorá má ešte v sebe kantilénu, melódiu.

S veľkým obdivom počúvam jeho piesne, obdivujem jeho hlasový rozsah a čistotu intonácie. A napokon mi to dáva tak trochu aj kontakt s domovinou.

V tomto roku si pripomíname 250. výročie narodenia Beethovena. Na koncerte v rezidencii ste spievali aj jeho skladbu o blche... Aký je váš vzťah k tomuto skladateľovi?

Paradoxne to bola až koronakríza, keď som konečne spoznal Viedeň. Ostat som tu zavretý a nemo-hol som cestovať do Bratislavy, tak vtedy som prešiel Viedeň veľa peši alebo na bicykli a po takmer desiatich rokoch, čo tu žijem, som navštívil Heiligenstadt a pozrel som si domy, kde Beethoven žil, jeho pamätník aj hrob na Zentralfriedhofe. Recitál mal byť pôvodne v apríli, priznám sa, že vtedy som tie piesne naštudoval pomerne narýchlo. Teraz som mal na to oveľa viac času, tak mi jeden kamarát Rakúšan – lingvista, ktorý sa venuje historickým jazykom, pomáhal prekladať texty piesní, aby som porozumel textovým súvzťažnostiam v starej nemčine. Tak som lepšie pochopil aj rôzne posolstvá skryté v tých piesňach. Tá o blche vychádza z Goetheho Fausta. Je to výsmech spoločenskej situácii, keď je niekto vo vedúcej pozícii, tak je okolo neho veľa ľudí, ktorí majú síce iný názor, ale ho radšej nevyšlovia, a ako sa v piesni spieva: nesmú sa poškriabať, ani keď ich štípu blchy. Táto ľudská vlastnosť prechádza celou históriou, cez rôzne historické spoločenské formy vlády, či už to bolo cisárstvo alebo komunizmus, ale žiaľ, často to zažívame aj dnes. ■

Prajem vám ešte veľa úspechov a ďakujem vám nielen za zaujímavý rozhovor, ale aj za to, že ste pri ňom museli dlho a nahlas rozprávať.

Jaroslav Pehal (*1974) absolvoval štúdium spevu (bas) na Konzervatóriu v Bratislave v triede prof. Alžbety Bukoweczkej s titulom Najlepší absolvent roka 1997 a štúdium operného a koncertného spevu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v triede prof. Petra Mikuláša. Svoje štúdiá si doplnil na viedenskom konzervatóriu u prof. Manfreda Equiluzu. Jeho profesionálnym operným debutom bolo účinkovanie v mníchovskom Residenztheater v opere Henryho Purcella The Fairy Queen v roku 2002. V rokoch 2005 – 2010 intenzívne sólisticky spolupracoval so súborom starej hudby Musica Aeterna. Od sezóny 2011/2012 je členom zboru Viedenskej štátnej opery. Pravidelne spolupracuje na prominentnom Salzburskom festivale. Popri opernej činnosti sa venuje aj interpretácii piesní svetových i slovenských skladateľov. Je tiež členom mužského spievackého okteta Danubius Octet Singers pod vedením dirigenta Daniela Simandla.

(podľa: <http://www.organfestival.sk>)

Jaroslav Pehal (* 1974) absolvierte das Gesangsstudium (Bass) am Konservatorium in Bratislava unter Prof. Alžbeta Bokuweczka mit der Auszeichnung des Besten Absolventen des Jahrgangs 1997 sowie das Opern- und Konzertgesangsstudium an der Musikhochschule in Bratislava unter Prof. Peter Mikuláš. Seine Studien bereicherte er am Konservatorium in Wien bei Prof. Manfred Equiluz. Sein professionelles Operndebüt feierte er am Residenztheater in München in Henry Purcell's Oper The Fairy Queen in 2002. Zwischen 2005 und 2010 arbeitete er solistisch mit dem Ensemble für alte Musik Musica Aeterna zusammen. Seit der Saison 2011/12 ist er Mitglied des Ensembles der Wiener Staatsoper. Er tritt auch regelmäßig bei den Salzburger Festspielen auf. Neben seiner Tätigkeit bei der Oper widmet Pehal sich auch der Interpretation von internationalen sowie slowakischen Komponisten. Gelegentlich arbeitet er mit dem Männergesangsoktett Danubius Octet Singers unter dem Dirigenten Daniel Simandl zusammen.

Po vianočnom koncerte v Kostole Maria am Gestade v roku 2018

OSAMELÍ BEŽCI : IDEME ĎALEJ!

PRÍBEH O PRIATEĽSTVE

Foto: © punkchart films

Peter Repka (vľavo) a Ivan Štrpka

Ingrid Fux

Jedným z podujatí, ktoré sa za dodržania aktuálnych protipandemických opatrení podarilo ešte na sklonku októbra (29. 10.) v rámci filmového klubu RSKS zorganizovať, bolo premietanie nového filmu režiséra **Martina Repku OSAMELÍ BEŽCI: IDEME ĎALEJ!** Zaujímavý a invenčný počín režiséra so slovenskými koreňmi, ktorý vyrastal v zahraničí, sme mali možnosť pozrieť si za jeho prítomnosti a hneď z prvej ruky mu v následnej diskusii položiť aj pár otázok.

Hraný dokument nám ozrejmil mnoho faktov o jednej z najzaujímavejších československých literárnych skupín, ktorú tvorili traja autori slovenskej modernej poézie a prózy – Ivan Laučík, Peter Repka a Ivan Štrpka. Skupina vznikla v roku 1963 a pretrváva dodnes. Už v začiatkoch sa jej lídri postavili proti tzv. metóde socialistického realizmu, a tým sa stali pre vtedajšiu vládnú moc nepohodlnými umelcami. A že to nemali v tých časoch jednoduché, svedčí aj výrok jedného z popredných básnikov tej doby Vojtecha Miháľika na ich adresu: „Básnik je niekto, kto sa nespráva normálne, ťažko ho bežný človek porozumie. Ale vy ste takí normálni!“

Režisér Martin Repka – ako syn jedného z členov skupiny, nezaprel osobný vzťah k tejto tematike a veľmi poetickou rečou a s ľahkosťou jemu vlastnou, využitím pritom niekoľko filmových dokumentov zo súkromného archívu, ale i historických snímok dokresľujúcich dianie tej doby, rozpráva o príbehoch jednotlivých básnikov i o veľkom priateľstve medzi nimi. Okrem literárnej tvorby ich spájala aj ďalšia vášeň – beh, keďže všetci viac či menej súťažne behali. Ich mottom bolo: osamelý bežec sa musí hnať

dopredu sám, vlastnými silami! A tak sa aj títo traja autori slovenskej modernej poézie a prózy – Laučík, Repka a Štrpka – hnali dopredu, každý svojou cestou, pričom im život pripravil veľké výzvy, s ktorými sa museli popasovať. Príbeh o priateľstve zachytáva ich snahu o zorganizovanie stretnutia po rokoch s cieľom zažiť opätovne spoločne prežité chvíle. Postupne navštevujú miesta, ktoré súvisia s ich príbehom, i ľudí, ktorí ilustrujú osudy Osamelých bežcov.

Filmové predstavenie bolo naozaj veľmi emotívnym zážitkom, umocneným stretnutím s tvorcami filmu priamo pri jeho premietaní a pripísala sa k tomu aj silná rodinná väzba režiséra k tematike filmu. Takáto príležitosť sa nenaskytne často. A tak nadšení diváci po skončení predstavenia živo diskutovali s autorom snímky a snažili sa nazbierať nové čriepky informácií, aby lepšie pochopili jednotlivé súvislosti vtedajšej spoločenskej klímy. No a na pretras prišla aj súčasná filmová tvorba na Slovensku i režisérova ďalšia tvorba a plány do budúcnosti. ■

Ďakujeme Martinovi Repkovi za mimoriadny umelecký zážitok i za čas, ktorý strávil s nami.

Foto: © punkchart films

Foto: Ingrid Žalneva

Posledné pracovné stretnutie pred lockdownom II: (zľava): Martin Ivancsics, Karl Hanzl, Paul Rodt, Vlado Mlynár a Josef Hollos (Andreas Sarközi, Iris Zsótér a Ingrid Konrad prítomní online)

VIEDEŇ: POLITICKÉ STRANY A MENŠINY

Otázka menšín nie je hlavnou prioritou rakúskych politických strán. Pred viedenskými voľbami sme sa obrátili na lídrov strán s niekoľkými otázkami. Na odpovede sme si museli dosť dlho počkať. Naša ústredná otázka bola: Aký význam má pre Vás a Vašu stranu udržanie historickej rôznorodosti vo Viedni a s tým spojené zachovanie jazyka národnostných skupín? Veľmi nás neprekvapilo, že odpovede boli tematicky okolo toho, že mesto žije z rozmanitosti obyvateľov a rôznych zručností, skúseností a jazykov. Preto zabezpečenie jazykov etnických skupín je veľmi dôležité. FPÖ sa teší, že sme dobre integrovaní a že sme dokonca asimilovaní – takže za chvíľu je záležitosť menšín pre nich vybavená. Od ÖVP sme sa dozvedeli, že v Európe žije 340 autochtónnych menšín a je nás 100 miliónov – jasná vec, ale čo bola otázka? Od NEOS sme dostali najobširnejšie odpovede s jasným nasadením pre práva národnostných menšín. To je dobré znamenie. Práve dnes sme sa dozvedeli, že vo Viedni bude koalícia SPÖ a NEOS. Takže sa tešíme na nové impulzy zástupcu starostu Christopa Wiederkehrera – lebo, ako nám napísali: potrebujeme spoločné kroky do budúcnosti a silný hlas pre rozmanitosť a pre menšiny. Dostali sme aj niekoľko odpovedí na zlepšenie situácie v oblasti vzdelávania autochtónnych národnostných skupín vo Viedni. Pre SPÖ je ofenzíva na zachovanie materinskej reči už zakotvená: „Každý jazyk je pokladom, ktorý je potrebné nájsť. Pripravujeme balík opatrení na podporu učenia a upevňovania materinského jazyka v škole i mimo nej.“ No a krásne je, že Škola Komenský mesto podporilo miliónom eur. Treba povedať, že to bola jednorazová podpora niekoľko rokov dozadu. NEOS nám dali na stôl rôznorodosť a podporu pre školské reformy, ale o Škole Komenský zatiaľ nepočuli. Celkovo však stojí strana za všeobecné, rovnaké štátne financovanie súkromných škôl v zmysle „slobodného výberu školy bez školného poplatku“ a neustále pracujú na dosiahnutí tohto cieľa. To som už teraz zvedavý, ako to dopadne.

FINANČNÁ PODPORA NÁRODNOSTNÝCH SKUPÍN

Rozpočet na financovanie podpory menšín v Rakúsku vo výške 3,8 milióna sa nezvyšil za posledných 25 rokov. Infláciou sa nám táto suma stále zmenšovala. Menšiny potrebujú ale na prežitie primeranú podporu – výdavky na spolkové priestory a iné položky sa po celý čas stále zvyšovali. Spolková vláda v lete oznámila, že nám zvýši finančnú podporu o štyri milióny eur. Týmto krokom splnila spolková vláda dlhoročnú centrálnu požiadavku zástupcov národnostných skupín. To je viditeľný úspech, ktorý treba teraz rozumným kľúčom rozdeliť medzi jednotlivé skupiny. To, samozrejme, nie je také ľahké. Jedna schôdzka predsedov a podpredsedov poradných zborov všetkých menšín za druhou, hľadáme riešenie... Zoberieme ten istý kľúč prerodzenia, ako bol pre našu pôvodnú podporu? Alebo budú zohľadnené menšie národnostné skupiny? A potom sú tu ešte záujmy politiky – čo prinesie mladej koalícii najlepšiu publicitu? Tak sa aj stalo, že vláda rozdelila tieto peniaze do štyroch položiek: podpora médií, interkultúrne projekty, klasická podpora menšín a nakoniec ostatné položky. Na rozdelenie nemáme ako národnostné skupiny žiadny vplyv. Ani na rozhodnutie, aké projekty v položke „ostatné“ budú zohľadnené. Ale, samozrejme, stále dúfame, že to pre nás všetkých dobre dopadne.

WIEN: POLITISCHE PARTEIEN UND VOLKSGRUPPEN

Die Volksgruppen sind nicht Priorität österreichischer politischer Parteien. Vor den Wien-Wahlen haben wir uns mit mehreren Fragen an die Parteien gewandt, auf deren Antworten mussten wir recht lange warten. Uns ging es vor allem um folgende Frage: Welche Bedeutung hat für Sie und Ihre Partei die Erhaltung der kulturellen Vielfalt in Wien und damit verbunden jene der Volksgruppensprachen? Uns hat sehr überrascht, dass sich alle Antworten darum gedreht haben, dass die Stadt von der Vielfältigkeit der Bewohner und deren Fähigkeiten, Erfahrungen und Sprachen lebe. Deshalb sei die Erhaltung der Sprachen von ethnischen Minderheiten sehr wichtig. Die FPÖ zeigte sich erfreut, dass wir uns gut integriert und sogar assimiliert haben – damit wird sich die Frage der Volksgruppen sehr bald erledigt haben. Von der ÖVP haben wir erfahren, dass es in Europa etwa 340 autochthone Minderheiten gibt, die in etwa 100 Millionen Menschen zählen, die Hälfte davon lebt in der EU – klare Sache, aber was war nochmal die Frage? Von den NEOS haben wir die ausführlichste Antwort mit einem klaren Bekenntnis zu den Rechten der Volksgruppen erhalten. Das war mal ein gutes Zeichen. Denn gerade heute haben wir erfahren, dass es eine Koalition zwischen SPÖ und NEOS geben wird. Wir freuen uns daher auf neue Impulse des Vizebürgermeisters Christoph Wiederkehr – so wie sie uns geschrieben hatten: Wir brauchen einen gemeinsamen Weg in die Zukunft und eine starke Stimme für die kulturelle Vielfalt und die Volksgruppen. Wir haben zudem ein paar Antworten zur Verbesserung der Bildungssituation autochthoner Volksgruppen in Wien erhalten. Für die SPÖ ist die Offensive zum Erhalt der Muttersprache bereits verankert: „Jede Sprache ist ein Schatz, der gehoben werden muss. Wir bereiten ein Maßnahmenpaket vor, um das Erlernen und Festigen der Erstsprache sowohl im schulischen als auch im außerschulischen Bereich zu unterstützen.“ Schön ist auch, dass die Stadt die Komensky Schule mit einer Mio. Euro finanziell unterstützt hat. Dazu ist zu sagen, dass es sich um eine einmalige Unterstützung handelt, die einige Jahre her ist. Die NEOS haben uns zwar die kulturelle Vielfalt und die Unterstützung für Schulreformen auf den Tisch gelegt, doch von der Komensky Schule hatten sie noch nicht gehört. Im Großen und Ganzen setzt sich die Partei jedoch für eine allgemeine und gleiche staatliche Finanzierung von Privatschulen im Sinne von „einer freien Schulwahl ohne Schulgebühren“ ein und arbeitet beständig an der Erreichung dieses Zieles. Ich bin jetzt schon gespannt, wie das ausgehen wird.

FINANZIELLE UNTERSTÜTZUNG VON VOLKSGRUPPEN

Das Budget zur finanziellen Unterstützung von Volksgruppen in Österreich in der Höhe von 3,8 Mio. Euro wurde in den letzten 25 Jahren nie erhöht. Durch die Inflation wurde diese Summe stets verringert. Die Volksgruppen brauchen aber für ihr Überleben eine angemessene Unterstützung – die Ausgaben zum Beispiel für die Vereinsräumlichkeiten sind in dieser Zeit stetig gestiegen. Die Bundesregierung hat im Sommer verkündet, dass sie unsere finanzielle Unterstützung um vier Mio. Euro erhöhen wird. Damit hat die Regierung eine zentrale langjährige Forderung der Volksgruppenvertreter erfüllt. Dies stellt einen greifbaren Erfolg dar, welcher nun nach einem vernünftigen Schlüssel auf die einzelnen Volksgruppen aufzuteilen ist. Was selbstverständlich gar nicht so einfach ist. Es folgen eine Versammlung der Vorsitzenden und stellvertretenden Vorsitzenden der Volksgruppenbeiräte nach der anderen, wir suchen eine Lösung... Nehmen wir denselben Verteilungsschlüssel wie für die ursprüngliche Unterstützung? Oder wird auf die kleineren Volksgruppen Bedacht genommen? Dann sind da noch die Interessen der Politik – was bringt der jungen Koalition die größte Publizität? So geschah es dann auch, die Regierung teilte das Geld auf vier Budgetpositionen auf: Medienförderung, interkulturelle Projekte, sonstige Förderungen und der Bereich, der über die Volksgruppenbeiräte verteilt wird. Auf die Aufteilung haben wir als Volksgruppenbeiräte keinen Einfluss. Wir hoffen natürlich weiterhin auf eine faire und vernünftige Lösung für alle Volksgruppen. ■

Vlado Mlynár

Elena Repka

MARIÁN JUSKO

INŽINIER SO STOROČNÝMI HUSĽAMI

Marián Jusko je seizmologický inžinier a majster v hre na husliach. Pochádza zo Zvolena, kde od detstva hral vo folklórnej kapele Zornička, neskôr vo vysokoškolskom folklórnom súbore Marína. Keď mal 16 rokov, rodičia sa s celou rodinou presťahovali do Kanady. Na Dalhousie University v meste Halifax študoval hudbu a softvérové inžinierstvo a v Ottawe absolvoval postgraduálne štúdium v sólovej hre na husliach. Dnes žije vo Viedni, pracuje ako seizmiologický odborník v CTBTO a hrá prvé husle v ľudovej hudbe FS Vinica.

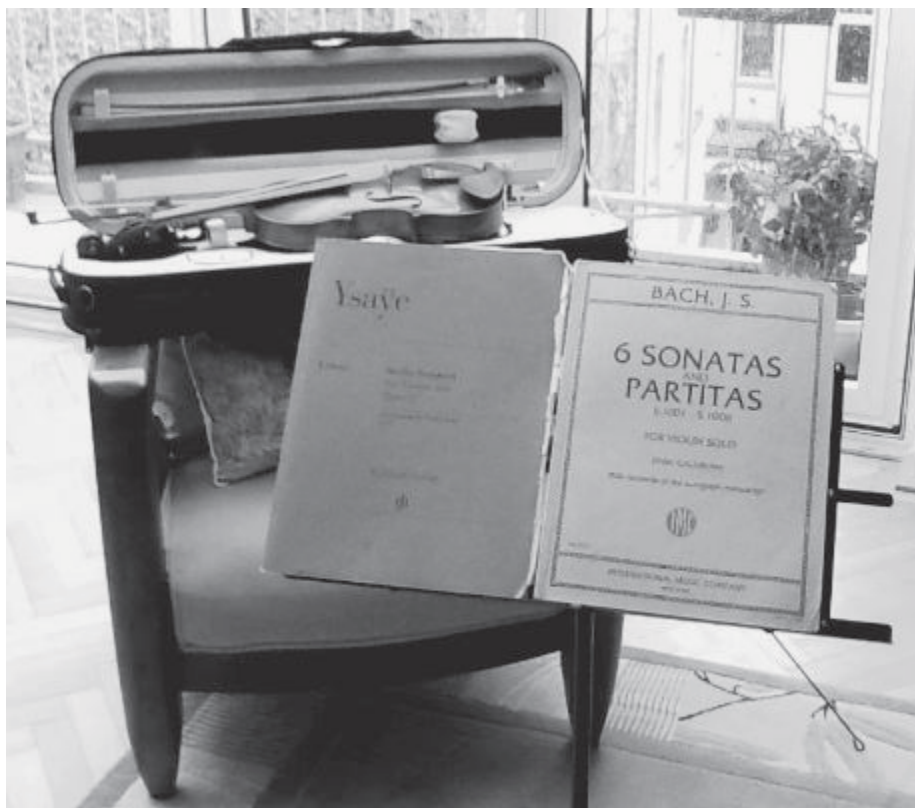
Od detstva si vyrastal pod vplyvom slovenskej ľudovej hudby, čo ťa k hudbe priviedlo?

Moje úplne prvé hudobné spomienky sú zo skorého detstva. Žili sme v Brne, mal som asi štyri roky a keď vysielali v televízii hudobný program Hrá vám Moravanka, bežal som pre detskú gitaru, ktorú som si dal pod bradu. Keďže som nemal husle, tak som primášoval s detskou gitarou a namiesto sláčika som si zobral mamin krajčírsky drevený meter. Takto som fidlikal pred televízorom a rodičia si uvedomili, že mám vzťah k hudbe.

Potom sme sa presťahovali do Zvolena. Tam som začal hrať hokej. Vo Zvolene bol vtedy hokej na výbornej úrovni a tréner – kamarát mojich rodičov, ma zverboval do prípravy. Hokej som hral až do prvého úrazu, potom ma prihlásili na husle. Začal som chodiť na základnú umeleckú školu vo Zvolene, čo ma spočiatku veľmi nebavilo, lebo učiť sa hrať na husle vyžadovalo veľa trpezlivosti, disciplíny a výdrže. Za to, že som vtedy pri hudbe zostal, vďačím aj sestre, ktorá tancovala v detskom súbore Zornička a zobrala ma na konkurz do hudobnej zložky. Mal som jedenásť rokov. Odvtedy ma hudba sprevádzala každým dňom, a už to nebola len forma záujmovej činnosti, ale hudba mi tak prirástla k srdcu, že som musel ísť ďalej tou cestou.

Rozpoznal si v sebe vášeň k hudbe (najmä ľudovej) v detskom veku. Keď na to teraz spomínaš, s čím konkrétne spájaš túto záľubu?

Silná väzba k folklóru je kolektív. V Zorničke a neskôr vo folklórnom súbore Marína pôsobili

Mariánove husle a Bachových Šesť sonát a partít

mladí ľudia z rôznych častí Slovenska. Vďaka ľudovej hudbe a vášni pre folklór sme si výborne rozumeli. Chodili sme na vystúpenia aj na zájazdy do zahraničia. Bol som na seba pyšný, mal som iba štrnásť rokov a už som hrával s dospelákmi. Žil som iba pre husle a mojím snom bolo ísť na konzervatórium. Ale o dva roky neskôr sme sa odsťahovali do Kanady a s folklórom som skončil.

Odchod do Kanady – to musela byť silná deliaca čiara v tvojom živote...

Samozrejme, v Kanade mi folklór veľmi chýbal. Bývali sme v provinčnom meste Svätá Katarína

pri Niagarských vodopádoch, štát Ontario. Najprv to bol obrovský kultúrny šok – nevedel som dobre po anglicky, nemal som kamarátov, iba husle ma držali. Na strednej škole si ma pod krídla zobrala huslistka a učiteľka hudby Jadviga Pomorski, uznávaná klasická huslistka, pôvodne z Poľska. U nej som mal súkromné hodiny hudby a sprostredkovala mi štipendium, pomocou ktorého som jej súkromné hodiny mohol zaplatiť. Plne som sa sústredil na hudbu. Hral som v Niagara Youth Orchestra. Bol som hudbou posadnutý. Každé ráno som chodil do školy už o siedmej, len aby som mohol sám cvičiť v auditóriu. Toto obdobie ma naozaj vycibilo.

Účinkovanie s Ottawa Symphony Orchestra v roku 2010

Hral som Mendelssohna, Brahmsa, Beethovena... skladby, z ktorých niektoré vznikali priamo vo Viedni. Vtedy som netušil, že ma raz život zavedie až sem, do Viedne.

Hudba v tebe vzbudila ambíciu, v mladosti bola zmyslom tvojho života, no dnes si viac inžinier ako hudobník. Ako si s hudbou pokračoval počas štúdia na univerzite?

Na vysokú školu v Svätej Kataríne som sa prihlásil na dva odbory – na hudbu a softvérové inžinierstvo. Neskôr som prestúpil na Dalhousie University v meste Halifax a pokračoval som v duálnom štúdiu. V hudbe sa mi venoval majster Philippe Djokic. Potom som sa prihlásil na postgraduálne štúdium huslí v Ottawe pod vedením Davida Stewarta. V tomto období som hrával prvé husle v symfonickom orchestri Ottawa Symphony Orchestra. Učil som v dvoch hudobných školách a neskôr som si založil vlastnú hudobnú školu Amati Violin Academy, kde som mal od štvor- do sedemdesiatpäťročných študentov. Bolo to obdobie v mojom živote, kedy som doslovne žil ako muzikant.

Žiaden iný druh umenia nemá taký vplyv na to, ako vnímame svet a prítomný moment, ako hudba. Hovori sa, že hudba dokáže destilovať naše najlepšie emócie. Ktorý hudobný štýl ťa dostáva do stavu úplnej simultánnosti – bezčasovosti – plynutia v momente tu a teraz?

Keď som študoval, bol som smerovaný všeobšie, aby som zvládol interpretovať všetky hudobné štýly – barok, klasicistické obdobie, romantizmus aj novú hudbu. Ale moja srdcovka je J. S. Bach. Či to boli dobré časy, zlé časy, smútok, mohli padať bomby, vždy som mal Bacha... To bol môj „food for soul“. (V tomto momente Marián otvoril puzdro huslí a vytiahol z neho partitúru 6 sonát a partít – originálny manuskript notovaný majstrom Ivanom Galamianom. Marián nosí svoj „food for soul“ vždy so sebou.)

Husle, na ktorých hráš, majú úžasný zvuk – ja som však presvedčená, že je to práve majstrovská technika, ktorú ovládaš. Čo by si k tomu dodal?

Tak ako aj v športe, kde dobrá výbava uľahčuje dosiahnuť lepšie výkony, aj v hudbe hrá hudobný nástroj dôležitú rolu. Kvalita inštrumentu

(aj struny, sláčik) má výrazný vplyv na zvuk. Technika je samozrejme dôležitá, no ide to „ruka v ruke“. Hrám na husliach od francúzskeho husliara Emila Laurenta z roku 1914. Emile (narodený 1875) bol úspešný husliar, pôsobil najskôr v Lyone, neskôr v Paríži a v Chicagu. Po návrate do Francúzska v roku 1912 si otvoril vlastnú dielňu v Bordeaux. Moje husle sú práve z tohto obdobia. Paradoxne, tieto husle sa dostali z jeho dielne v Bordeaux opäť na americký kontinent. Kúpil som si ich v Toronte pred začiatkom postgraduálneho štúdia v hre na husliach v roku 2005. Dnes na nich stále hrám – je to môj poklad. No keďže som mal desaťročnú pauzu – až do jari 2020, husle potrebujú ešte dobre rozohrať.

Čo znamená „rozohrať“ husle?

Husle majú rady, keď sa na nich hrá často. Je taktiež dôležité udržiavať optimálnu vlhkosť a často ich prevetrať... Keďže moje dlho ležali v puzdre, stratili trocha na zvuku, ale s opakovanou hrou sa to len bude zase zlepšovať. Struny a kónské vlasy na sláku taktiež neboli menené od roku 2009. No hlavne musím denne cvičiť, aby som husle a aj sám seba dostal do svojej vtedajšej formy.

V kontexte každodennej reality koľko si popri práci a rodine môžeš dovoliť hrať a cvičiť?

V súčasnosti hrám minimálne, iba raz do týždňa na nácvikoch folklórnej skupiny Vinica. Profesionálna hra na husliach vyžaduje veľa času. Počas štúdia som bežne cvičil 5-6 hodín denne. Poobedia a večery som strávil taktiež s husľami v ruke, či už pri vyučovaní huslí alebo v orchestri. Je to full-time job, ktorý sa ťažko kombinuje s rodinným životom alebo druhými profesiami. Medzi muzikantmi sa často hovorí, že si musia vybrať medzi sobášom s inštrumentom alebo so životným partnerom.

Ako je možné, že si mal skoro desaťročnú pauzu a od klasickej hudby dokážeš udržať odstup?

Hlavný dôvod, prečo nehrám, sú vysoké požiadavky, ktoré sám na seba mám. Ak nemôžem hrať na 100 percent, tak to ani nerobím. Preto koncertnú kariéru odkladám. S manželkou Zuzkou máme dvaapoločného syna a vo

Marián Jusko - inžinier s husľami

februári čakáme nový prírastok. Rodičovstvo a túžba dať deťom najlepší štart do života sú momentálne naše najväčšie priority. Preto som sa rozhodol ísť na to okľukou a začal hrať folklór.

FS Vinica sa pokúša prezentovať slovenský folklór vo Viedni, ako vnímaš svoju misiu v tejto skupine?

Hudobníci, ktorí vo Vinici hrajú (Marián – cimbal, basa, Marek – gitara) majú hudbu v krvi. Sú jednoducho multitalenty, vedia improvizovať, hrajú všetky štýly s ľahkosťou. Cítim to ako veľký bonus, že môžem s nimi hrať. Byť súčasťou tejto partie vo mne vyvoláva nostalgiu z obdobia pred odchodom do Kanady. Keď som bol v Maríne, hrával som tiež v partii vynikajúcich muzikantov. Úprimne povedané, nebyť Vinice, ktorá ma pod tvojím vedením tak srdečne prijala do svojho kolektívu, moje husle by ešte stále trpeli nedostatkom denného svetla. V tomto zmysle slova vnímam Vinicu ako moje hudobné znovuzrodenie. Práve spolu nahrávame nový CD so slovenskými ľudovými piesňami.

Máš nejaké hudobné ciele, ktoré by si rád uskutočnil?

Vo Viedni som šesť rokov a za ten čas som sa kvôli inžinierskej robote hudbe veľmi nevenoval. Zdá sa mi, že počas profesionálneho života som si zvykol sedieť na dvoch stoličkách – a hudba tam vždy bola. Plánujem úplne presedať a venovať sa opäť len hudbe. Jedna z možných osobných ambícií je hrať v orchestri a možno začať opäť učiť. Lebo to mi chýba – pracovať priamo s ľuďmi, pomáhať im v hudobnom aj osobnom rozvoji. Nemyslím len deti, ale aj dospelých, ktorí sa dokonca aj v dôchodkovom veku rozhodnú splniť si celoživotný sen a zdokonaľiť sa v hre na husliach. Keď sa niekto venuje hudbe z veľkej vášne, nezáleží na veku a je nesmierne obohacujúce posúvať svoje hranice v každej etape života. Hudba otvára veľa dverí. Myslím to všeobecne. Počas detstva hudba podporuje vývoj kreativity, prospieva vývoju jazyka, motorických schopností, pamäti, dodáva smelosť, zlepšuje sebavyjadrenie. Je veľa štúdií, ktoré nepochybne dokumentujú mnohé pozitíva, aké nám hudba prináša. Práve z tohto dôvodu mrzelo manželku, že pred synom viac nehrám, keďže obaja chceme, aby s hudbou vyrastal. Odkeď som začal hrať vo Vinici, kúpil som aj nášmu synovi malé husle, ktoré si pyšne vytiahne, keď ja chytím do rúk tie svoje. ■

Ďakujem za rozhovor a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Hra na husliach s dvaapoločným synom Juliánom

VOJTECH GERSTER 170. výročie narodenia

INŽINIER, KTORÝ STÁL PRI ZRODE PANAMSKÉHO AJ KORINTSKÉHO PRIEPLAVU

Podarilo sa mu splniť dávny sen Grékov i Rimanov – prekopať Korintskú šiju a vybudovať prieplav, ktorý spája Korintský záliv s Egejským morom. Stál aj pri zrode Panamského prieplavu, ktorý skrátil cestu z New Yorku do San Francisca z vtedajších 22 500 na terajších 9 500 kilometrov.

Vojtech Gerster sa narodil 20. októbra 1850 v Košiciach. V meste prežil detstvo, absolvoval strednú školu a zostal tam až do svojho odchodu na štúdiá vo Viedni. Inžiniersky diplom získal na Technickej univerzite v roku 1873. Po skončení štúdiá začal pracovať ako viedenský mestský inžinier. Neskôr odišiel do Pešti k švagrovi Štefanovi Kauserovi, ktorého poveril István Túrr stavbou vodných kanálov v Bácske. Bol to práve generál Túrr, podnikateľ a inžinier s bohatými kontaktmi, kto si všimol nadanie mladého Košičana. Odporúčal ho svojmu švagrovi, ktorým bol známy francúzsky námorný dôstojník Lucieno Bonasparto Wyse. Ten zobral Gerstera na medzinárodnú stredoamerickú expedíciu. Wyse mal za úlohu vybudovať trasu, ktorá by cez Karibské more spájala Tichý a Atlantický oceán. Išlo o dôležitú obchodnú cestu na americkom kontinente. Navyše by sa lode vyhli nebezpečnému Hornovmu mysu pri južnom cípe Južnej Ameriky. Panamský prieplav sa začal budovať v roku 1871 a na jeho prvých projektoch sa zúčastnil aj Vojtech Gerster.

Foto: <https://muzsa.sk/mediak/29710/3>

Vojtech Gerster - svetový architekt slovenského pôvodu

Prvý sa o prieplave cez Panamskú šiju v Strednej Amerike zmienil roku 1534 španielsky kráľ Karol V., ktorý povedal, že prieplav by uľahčil cestu lodiam do Ekvádora a Peru. Nasledujúce storočia boli rôzne pokusy o obchodné cesty, ale všetky zlyhali. Keď v roku 1855 otvorili Panamskú železnicu, ktorá opäť oživila obchodné cesty, predurčila i neskoršiu trasu prieplavu. Panamský prieplav je vrátane vstupných kanálov dlhý zhruba 82 km a otvorený bol 15. augusta 1914. Zisky z prieplavu dnes tvoria podstatnú časť príjmov panamského rozpočtu.

V roku 1881 Istvána Túrra poverila grécka vláda výstavbou Korintského prieplavu. Ten si na vypracovanie stavebných projektov povolal práve Vojtecha Gerstera. Pri prehliadke terénu a predbežných výkopoch si Gerster všimol, že už Rímanovia vykonali dobrú, pre neho užitočnú prácu, preto pokračoval v ich stopách. Pod jeho vedením štyria budapeštianski inžinieri uskutočnili prípravné práce, ktoré na zasadnutí medzinárodnej zemepisnej spoločnosti v Benátkach predložili odbornej verejnosti. Hodnotené boli veľmi pozitívne, a tak sa mohla ustanoviť Spoločnosť Korintského prieplavu. Slávnostný výkop urobil grécky kráľ Juraj 4. mája 1882. Gerster vybuďoval priemyselnú železnicu na prepravu materiálu, organizoval zásobovanie a ostatné práce. Práca na prieplave bola plánovaná na šesť rokov, no bol otvorený až v roku 1893. Korintský prieplav je jeden z najznámejších prieplavov sveta. Je dlhý 6,3 kilometra, široký 25 metrov a ročne touto vodnou cestou prepláva 11 000 lodí.

Korintský prieplav má už viac než dvetisícročnú históriu. Už v 4. storočí pred našim letopočtom Demetrios Poliorketes prikázal svojim meračom preskúmať, či by bolo možné preraziť Korintskú šiju, ktorá je v najužšom mieste široká iba 5 kilometrov. Pokiaľ by sa to podarilo, pri plavbe by sa ušetrili stovky kilometrov. Jeho zememerači však prišli k prekvapujúcemu záveru: hladina vody v Korintskom zálive je vyššia ako v Egejskom mori a pri prerazení šije by nastali záplavy. Od spomínaného plánu sa teda upustilo. Tomuto záveru však neveril rímsky cisár Nero. Ten dal príkaz vybudovať 20 metrov široký a 4 metre hlboký prieplav, ktorým by plávali aj vojnové lode. Keď mu však z Hispánie hlásili nepokoje a udržať si moc bolo pre neho dôležitejšie, robotníkov zo stavby odvolal. V stavbách sa usilovali pokračovať ešte cisár Hadrián a Herodes Atticus, ale všetky snahy vyšli nazmar.

Fotografie: Jozef Puchala

Rodný dom a pamätná tabuľa na dome v Košiciach

Dych vyrážajúci Korintský prieplav spájajúci Korintský záliv s Egejským morom

Gersterov hrob v Budapešti

Panamský prieplav uľahčuje cestu aj veľkým lodiam

Vojtech Gerster sa preslávil aj ako projektant viacerých veľkých stavieb v Uhorsku. Medzi ne patrí spojovací kanál medzi Dunajom a Tisou – Františkov kanál. Takisto sa zúčastnil na projektovaní a stavbe trinástich uhorských železníc, napríklad aj trate Košice – Turňa nad Bodvou, ale i železníc na Balkáne. Zomrel 3. augusta 1923 v Budapešti.

Ďakujeme spoločnostiam: Greek National Tourism Organisation a Panama Canal Authority za láskavé poskytnutie fotografií kanálov. ■

Použité zdroje:

Majstri ducha, L. Švihran, O. Pöss, Perfekt, r. 2002

<https://www.teraz.sk/magazin/bela-gerster-prieplav/98640-clanok.html>

<https://www.kosickespravny.eu/kosican-spojil-oceany>

https://sk.wikipedia.org/wiki/Panamsk%C3%BD_prieplav

<https://muzsa.sk/mediak/29710/3> (fotka Gerster)

Spracovala Martina Víglašská

Vojtech Gerster (1850-1923) wurde in Košice geboren. 1873 erlangte er den Ingenieurtitel an der TU Wien und 1881 wurde er mit dem Erstellen der Pläne für den Kanal des Korinth beauftragt. So wurde er zu einem renommierten Ingenieur und Bauherren. Gerster ist nicht nur der Autor des Kanal des Korinth, sondern auch Mitentwickler des Panama-Kanals. Beim Eingang zum Kanal des Korinth befindet sich seine Gedenktafel, eine weitere findet sich beim Panama-Kanal sowie auf dem Hauptplatz in Budapest, wo er begraben liegt. Sein Geburtshaus befindet sich immer noch auf der Hauptstraße in Košice.

Panamský prieplav v súčasnosti

Ingrid Žalneva

Presne pred dvomi rokmi som si vo Zvolene pozrela zaujímavú výstavu venovanú Karolovi Veľkému. Najpozoruhodnejším exponátom bola svätoštefanská koruna. Bola to síce len verná kópia z pozláteného striebra, ale koruna sa tak aspoň symbolicky vrátila po 400 rokoch na Zvolenský zámok.

Keď sa v lete uvoľnili protipandemické opatrenia a opäť sa otvorili múzeá vo Viedni, využila som príležitosť a vychutnala som si palác Schönbrunn bez návalu turistov. Vo Veľkej galérii moju pozornosť upútala stropná freska od talianskeho maliara Gregoria Guglielmiho s názvom Blaho monarchie. V jej strede je cisársky pár – Mária Terézia a František Štefan Lotrinský – a okolo nich personifikácie jednotlivých krajín ich ríše – ženské figúry s príslušnými erbmi a korunami. Uhorsko predstavuje postava nápadne sa podobajúca na Máriu Teréziu. V ruke drží uhorskú korunu – tú, ktorú jej, podobne ako ďalším desiatim kráľom a ôsmim kráľovským manželkám, položili na hlavu v Dóme sv. Martina v Bratislave, ktorej sa vtedy hovorilo Prešporok, Preßburg či Pozsony.

Kráľovské insígnie

Originál zlatej svätoštefanskej koruny sa dnes nachádza v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti. Koruna je opradená rôznymi záhadami a ani nie je presne jasné, či ňou bol korunovaný prvý uhorský kráľ Štefan. Je totiž zhotovená z dvoch odlišných častí z dvoch rôznych období. Na zlatej čelenke sa striedajú polodrahokamy s doštičkami s podobizňami rôznych svätcov. Na čelnej strane je platnička, na ktorej je vyobrazený Kristus sediaci na tróne medzi dvomi cyprusmi. Hornú časť tvoria dva skrúžené zlaté pásy s postavami ôsmich apoštolov. Práve preto, že štyria apoštoli chýbajú, sa predpokladá, že tieto časti koruny pôvodne zdobili nejaký iný predmet. Na vrchu koruny je naklonený krížik a z dolnej časti visia štyri retiazky zakončené trojlístkami so vsadenými drahokamami.

Z rozprávok či historických filmov vieme, že kráľ má ešte aj žezlo a jablko. Uhorské kráľovské žezlo je ozdobené veľkou guľou z pravého horského křišťálu. Zo zlatého rámu visia retiazky zakončené zlatými guľkami. Naproti tomu jablko je len jednoduchá, dutá, pozlátená guľa z mosadze, do ktorej je vsadený zlatý dvojramenný kríž. Ďalšími predmetmi, ktoré dopĺňajú korunovačnú kolekciu, sú meč – krátky, ozdobný – a plášť, zhotovený z brokátu a bohato vyšívanej. Plášť ako jediný určite pochádza z obdobia kráľa Štefana I., ktorý prijal kráľovský titul v roku 1000 alebo 1001.

Prečo Prešporok?

Abys panovník stal kráľom, nestačí menovací dekrét alebo iný dokument. Tejto osobe musí byť na hlavu položená koruna! Preto je kráľovská koruna taká dôležitá a treba ju veľmi dobre strážiť, aby ju niekto neodcudzil. Veď napríklad v roku 1440 poverila vdova po Albrechtovi Habsburskom, kráľovná Alžbeta, svoju dvornú dámu, aby ukradla uhorskú korunu z Vyšehradu, pretože ňou chcela dať korunovať svojho novonarodeného syna Ladislava Pohrobka. Práve pri tom-

VIVAT NÁŠ KRÁĽ! KORUNOVAČNÉ SLÁVNOSTI

Aj v tomto roku sa pestrý korunovačný sprievod vydal z Bratislavského hradu do ulíc hlavného mesta

to pokuse vraj došlo k ohnutiú krížika na korune. Na prelome 15. a 16. storočia však najväčšou hrozbou pre korunu a s tým súvisiace korunovačie boli Turci, ktorí úspešne prenikali až do strednej Európy. Keď sa do ich rúk dostalo korunovačné mesto Stoličný Belehrad (Székesfehérvár v Maďarsku) a aj Ostrihom, sídlo uhorského arcibiskupa, vyvstala otázka, kde sa budú konať ďalšie korunovačie uhorských kráľov. Prešporok mal výhodnú polohu – chránený Dunajom a nie príliš ďaleko od Viedne. Po bitke pri Moháči v auguste 1526, v ktorej utrpelo uhorské vojsko od Turkov zdrvivú porážku, nastalo v Uhorsku dvojvládie – v jednej časti vládol Ján Zápoľský a v západnej časti, kam patrilo takmer celé Slovensko, Ferdinand I. Habsburský, ku ktorému sa hlásili aj uhorskí magnáti a kráľovský dvor. V roku 1536 uhorský snem rozhodol, že hlavným mestom Uhorska bude Prešporok a Ferdinand presadil ešte za svojho života, že za uhorského kráľa bude korunovaný jeho syn Maximilián. Korunovačie sa konala 8. septembra 1563 v Dóme sv. Martina a znamenala začiatok 267-ročnej tradície, ktorá trvala až do roku 1830. Prvého kráľa korunovaného v Prešporoku pripo-

mína socha na kamennej fontáne na Hlavnom námestí, hoci podľa legendy sa pripisuje rytierovi Rolandovi. V skutočnosti je to však uhorský kráľ Maximilián v brnení, ktorý sa z toho miesta symbolicky pozeral na korunovačné sprievody svojich nasledovníkov.

To, že sa Prešporok takmer na 300 rokov stal korunovačným mestom, neznamenalo, že aj uhorská koruna tu bola po celý ten čas uložená. Napríklad Rudolf II., známy svojou záľubou v starožitnostiach a kuriozitách (Golem!) si po svojej korunovačii v septembri 1572 odniesol korunu do svojej zbierky na Pražskom hrade. A 17. storočie bolo obzvlášť turbulentné. Pre rôzne nepokoje sa koruna sťahovala do Viedne, potom zase do Prešporoku a cez Banskú Bystricu, so zastávkou vo Zvolene (!) v rokoch 1619 – 1621, do Košíc a cez Trenčín zase späť do Prešporoku. V roku 1625 sa tam však rozšíril mor, a tak sa korunovačie Ferdinanda III. musela uskutočniť v neďalekom Šoprone, čím sa Šopron stal tretím korunovačným mestom uhorských kráľov. Korunovačie jeho manželky sa odložila a až o trinásť rokov neskôr sa konala už zase v Prešporoku.

V čele sprievodu sa niesli kráľovské insígnie

Postava Uhorska na freske v Schönbrunne

Dóm sv. Martina s korunou na veži

Korunovačné slávnosti kedysi

O priebehu korunovácií si môžeme urobiť celkom dobrú predstavu vďaka dochovaným archívnym záznamom i podrobným opisom očitých svedkov. Korunovačný obrad sa konal v Dóme sv. Martina za účasti najvyšších šľachticov, magnátov, veľmožov, cirkevných hodnostárov a významných mešťanov. Kráľ mal oblečený korunovačný plášť a korunu – ako symbol moci suverénneho panovníka, ktorým sa stal z božej milosti – mu na hlavu položil ostrihomský arcibiskup, najvyšší cirkevný hodnostár krajiny. Kráľovi udelili pomazanie a postupne dostal aj meč, žezlo a jablko. Obyvatelia mesta sa do katedrály nedostali, ale smeli si rozobrať súkno, ktorým boli pokryté ulice. O látku i porozhadzované peniaze sa ľudia často pobili, dochádzalo aj k zraneniam či dokonca usmrteniu ušliapaním. Z dómu sa okázalý sprievod pobral do františkánskeho kostola, kde novozvolený kráľ pasoval vybraných uhorských zemanov za rytierov Rádu zlatej ostrohy. Potom sprievod pokračoval k Michalskej bráne, kde bolo pripravené pódium, na ktorom podľa tradície pod holým nebom kráľ musel prisahať, čo všetko bude za-

chovávať a ochraňovať. Ďalšou zastávkou bol korunovačný kopček z dovezenej zeminy zo všetkých žúp kráľovstva. Kráľ na koni vyšiel na kopček, vytasil meč z pošvy a zahnal sa ním na všetky štyri svetové strany, čím dával symbolicky najavo, že je pripravený chrániť krajinu pred každým nepriateľom z ktorejkoľvek strany. Týmto gestom sa skončili oficiálne obrady a nastal čas na zábavu. Korunovacie sa spravidla konali v poslednej tretine roka, keď úroda bola pozbieraná, zrno uložené v sýpkach a dozreté hrozno sa menilo na víno, ktoré sa lialo aj z fontán. Zatiaľ čo sa šľachta zabávala na konských dostihoch a rytierskych turnajoch, pospolitý ľud si užíval pečené voly a tanečné veselice v uliciach. Scenár slávností sa veľmi nemenil, zaujímavé je, že Máriu Teréziu tu v roku 1741 pasovali za kráľa (rex), nie kráľovnú (regina), preto ju aj zdravili pozdravom Vivat Domina et Rex Noster!

Korunovačné slávnosti dnes

Slávne obdobie histórie Bratislavy pripomína nielen pozlátená imitácia uhorskej koruny na špičce veže Dómu sv. Martina (váži cca 150 kg!), ale od roku 2003 mesto oživa aj novodobými korunováciami. Každý rok je venovaný inému panovníkovi, ktorého stvárňuje profesionálny herec. Spočiatku sa obrad korunovacie konal tiež v dóme, ale neskôr sa presunul na voľné priestranstvo (Hviezdoslavovo námestie), aby si ho užilo čo najširšie publikum – veď hovoríme o jednom z najväčších kultúrnych podujatí na Slovensku, ktoré navštevujú aj turisti zo zahraničia, najmä z Čiech, Maďarska a Rakúska. Korunovačné slávnosti sa konajú počas posledného júňového víkendu. V tomto roku sa však pre pandémie museli posunúť až na polovicu augusta a aj program bol zredukovaný. Aj napriek tomu bol o podujatie značný záujem. V predvečer korunovacie sme sa v dóme zúčastnili na koncerte, kde o.i. odznela aj Mozartova Korunovačná omša či Te Deum, ktoré tu znelo aj v minulosti v rámci korunovačného obradu. Na druhý deň sa v okolí Bratislavského hradu už dlho pred začiatkom sprievodu kopilo veľa zvedavcov, viacerí s papierovými korunami na hlave. Ústrednou postavou sprievodu bol kráľ Matej, ktorý tu bol korunovaný v roku 1608. Sprevdzali ho veľmoži a dvorné dámy, cirkevní hodnostári, zbrojnoši,

halapartníci, trubači, bubeníci a ďalšie postavy v nádherných dobových kostýmoch. Nechýbal ani korunovačný plášť a traja vážení zemanovia niesli na poduškách korunu, žezlo a jablko. Sprievod, vytvorený trinástimi umeleckými zoskupeniami zo Slovenska a Čiech, sa vydal od Hradu do starého mesta po historickej trase, ktorú vyznačuje 170 mosadzných hviezdíčiek, osadených do chodníka. V Michalskej veži bol otvorený foto-video-point, kde sa mohli návštevníci odfotiť alebo nahráť video v dobovom kostýme s korunovačnými insigniami, a tak sa stať súčasťou tohto historického výjavu.

Na budúci rok sú korunovačné slávnosti naplánované na 25. – 27. júna 2021 a budú venované 280. výročiu korunovacie Márie Terézie. Ostáva len veriť, že v tom čase bude už pandémie pod kontrolou a návštevníci si budú môcť opäť vychutnať celý program bez obmedzení, či už to budú rytierske hry, divadelné a hudobné predstavenia, stánky s remeselníckymi výrobkami, kulinárskymi dobrotami a pod. A keď sláva histórii mesta znovu naplní jeho ulice, aby opäť všetci mohli nadšene zvoľať: Vivat Domina et Rex Noster! ■

Použité zdroje:

Štefan Holčík: *Korunovačné slávnosti Bratislava 1563 – 1830, Tatran 1992*

www.visitbratislava.com, www.korunovacie.sk

Kópia svätostefanskej koruny zapožičaná z Magyar Nemzeti Múzeja pre výstavu na Zvolenskom zámku

In **Bratislava** (damals Preßburg), zwischen 1563 und 1830, erhielten 18 Könige und Königinnen die ungarische Krone. Als eine der bedeutendsten Monarchen wurde hier 1741 Maria Theresia gekrönt. Zu den Zeugen der glorreichen Krönungsgeschichte gehören: die Burg als königliche Residenz der ungarischen Könige und Schatzkammer für die Kronjuwelen in einem ihrer Türme und vor allem der Martinsdom, wo die eigentliche Krönungszeremonie stattfand. Im Jahr 2003 wurde die **Krönungstradition** auf moderne Weise erneut. Jedes Jahr ist einem anderem König gewidmet, welcher von einem professionellen Schauspieler gespielt wird. Von der Bratislavaer Burg aus läuft der Krönungsumzug in die Altstadt, wo eine authentische Krönungszeremonie abgehalten wird. Nächstes Jahr ist diese großartige Veranstaltung für das letzte Wochenende im Juni (25.-27.6.) geplant und dem 280. Jubiläum der Krönung von Maria Theresia gewidmet. Mehr Informationen auf der Webseite: www.visitbratislava.com auch auf Deutsch!

KARLSPLATZ A OKOLIE

Po dlhšej letnej prestávke sa začiatkom septembra opäť rozprúdila spolková činnosť. V sobotu 12. septembra sa skupinka priaznivcov histórie zišla pri secesnom pavilóne stanice metra na námestí Karlsplatz. Počasie nám prialo a naše kroky viedli krásnym parčíkom Resselpark s jeho dominantou – barokovým Kostolom sv. Karola Boromejského. V tieni vysokých stromov s možnosťou na prechádzku i oddych nás naša sprievodkyňa Ing. Janka Gregor-Rogler oboznámila s mnohými historickými faktami a súvislosťami, ktoré poukazujú na spoločnú históriu našich národov a hlavných miest, Viedne a Bratislavy, tak ako napríklad Žabia fontána bratislavského sochára Viktora Tilgnera, ktorej nezmazateľný rukopis nás pomyselne preniesol na bratislavské Hviezdoslavovo námestie, kde sa nachádza jeho ďalší skvostný výtvor – Gany-medova fontána.

Stretnutie pri secesnom pavilóne od slávneho viedenského architekta Ota Wagnera

Fotografie: Ingrid Fux

Všetci pozorne počúvajú zaujímavý výklad

Živé rozprávanie našej sprievodkyne by mohlo pokračovať dlho, ale ako sa hovorí, v tom najlepšom treba prestať, aj my sme si na záver vyhládli príjemnú záhradnú reštauráciu a tu sme sa posilnili dobrým mocom. Pozitívna nálada pretrvávala a v družnom roz-

Resselpark a barokový klenot Karlskirche - Kostol sv. Karola Boromejského

hovore sme si užívali posledné lúče krásneho letného odpoľudnia. Ako sa tieň okolitých stromov predlžovali, postupne sa zmenšovala aj naša skupinka... Pre niektorých bolo spoločne strávené odpoľudnie inšpiráciou na vychutnanie si atmosféry večernej Viedne

a ostatní sa pobrali podeliť sa so svojimi zážitkami domov k svojim rodinám.

Ďakujeme Janke Gregor-Rogler za krásne pripravenú tematickú prehliadku. ■

Ingrid Fux

PŮŤ DO MARIAZELLU

V krásnu slnečnú sobotu 12. septembra sa niekoľko našich a českých krajanov vybralo do najznámejšieho rakúskeho pútnického miesta Mariazell, kde sa o 12.30. hod. konala česká svätá omša za účasti veľvyslankyne ČR JUDr. Ivany Červenkovéj. Spojenie našich dvoch národov symbolizuje aj to, že v bazilike visí jeden z prvých pohľadov na Brno a blízko neho zase obraz Bratislavy. Veríme, že takéto púte sa budú i naďalej organizovať a že sa ich v budúcnosti zúčastní aj viac slovenských spolupútnikov.

Zuzana Rusnáková, Ján Rievaj

Zufall oder Strategie?
Einmaliges Unterfangen
oder tägliches Tun?
Wer seine Immobilie
zum bestmöglichen Preis
verkaufen möchte
setzt auf die Nr.1. - den
Marktführer - die erste
und beste Wahl.

RE/MAX
Trend

Dipl. Ing. Kvetoslava Kalabova
M +43 676 84 15 43 600 | T +43 1 93 46 854
k.kalabova@remax-trend.at | www.remax-trend.at
Landstraßer Hauptstraße 107 | 1030 Wien

Po úspešnej prednáške so zdravotnou tematikou na začiatku tohto roka zorganizoval náš spolok ďalšie podobné podujatie 10. septembra 2020. Keďže vzhľadom na obmedzenú kapacitu v dôsledku protipandemických opatrení sa nemohli na prednáške zúčastniť všetci záujemcovia, požiadali sme farmaceutku a odbornú poradkyňu v oblasti ortomolekulárnej medicíny Mgr. Markétu Tomanovú o príspevok na danú tému aj pre našich čitateľov.

Čo sa vlastne ukrýva za slovom **mikrobióm**, ktoré je v poslednom čase také frekventované? Je to len nové moderné pomenovanie pre črevnú mikroflóru? Z laického hľadiska áno, ale z odbornej stránky rozhodne nie.

Mikrobióm je súhrnné označenie pre mikrobiálne osídlenie celého nášho organizmu. Ide o súbor všetkých mikroorganizmov (sem patria baktérie, vírusy, kvasinky, huby, prvoky) v ľudskom tele a na ňom. Áno, mikrobióm sa nachádza úplne všade, neexistuje jediné miesto na našom tele, ktoré by nebolo osídlené mikroorganizmami. Predtým sa tvrdilo, že niektoré orgány ľudského tela, ako napríklad pľúca, sú sterilné, ale dnes už vieme, že to tak nie je. Jednotlivé miesta ľudského tela sa líšia hustotou osídlenia mikroorganizmami a ich rôznorodosťou. Len ťažko nájdeme na tele dve miesta s rovnakým mikrobiómom.

Aký veľký je ľudský mikrobióm?

Veľkosť ľudského mikrobiómu sa dá prirovnať k ľadovcu. Časť vyčnievajúcu nad vodou, ktorá predstavuje jednu desatinu ľadovca, môžeme prirovnať k počtu buniek ľudského tela (presnejšie ich genetickej informácii – DNA) a zvyšných deväť desatín ľadovca, ktoré sa skrývajú pod vodou, zastupuje počet buniek mikrobiómu (jeho genetickej informácii – DNA). Počet buniek mikrobiómu môže až stokrát prevyšovať počet buniek ľudského tela.

Stále si myslíte, že sme to my, kto ovláda naše telo?

Najvyššiu koncentráciu mikroorganizmov nájdeme v čreve. Tu je sústredených až 90 % nášho mikrobiómu. Ďalej sú mikroorganizmy hojne zastúpené na koži, v podpazuší, na pokožke hlavy, v ústach atď. Podľa najnovších štúdií bolo identifikovaných až 2 000 rôznych druhov baktérií, ktoré môžu osídľovať naše črevo. Celková hmotnosť týchto mikrobov môže dosahovať 1 až 2 kg. Pre každého z nás je mikrobióm rovnako typický ako napríklad odtlačok prsta.

Črevný mikrobióm

Stav črevného mikrobiómu výrazne ovplyvňuje naše zdravie. V prvom rade treba spomenúť, že je veľmi dôležitý pre našu imunitu. Až 80 % buniek imunitného systému sa nachádza práve v našom čreve. Ďalej ovplyvňuje nielen gastrointestinálne ochorenia a civilizačné choroby, ale aj pamäť a schopnosť učiť sa, emócie, výskyt migrény, alergie, obezitu, zápalové a nádorové ochorenia, metabolické a kardiovaskulárne poruchy, sklony k depresiam a ďalším psychickým ochoreniam atď. Mikrobióm okrem „dobrých“ – telu prospešných baktérií obsahuje aj „zlé“ patogénne baktérie.

Mgr. Markéta Tomanová (tretia sprava) aj po besede diskutovala s účastníkmi prednášky

MIKROBIÓM JE PRE NÁS CHARAKTERISTICKÝ AKO ODTLAČOK PRSTA

Pre zdravie človeka je dôležitá rovnováha medzi týmito baktériami. V prípade rovnováhy dochádza k posilňovaniu organizmu a naopak, v prípade nerovnováhy dochádza k oslabovaniu až ohrozovaniu zdravia ľudí. Ak daná nerovnováha pretrváva dlhší čas, dochádza k rozvoju spomínaných, ale aj ďalších ochorení. Preto je dôležitá správne sa starať o svoj mikrobióm, a tak predchádzať mnohým závažným ochoreniam.

Ako sa správne starať o svoj mikrobióm?

Zloženie črevného mikrobiómu úzko súvisí so životným štýlom, stravou, cvičením i niektorými ďalšími vplyvmi, ako je napríklad užívanie liekov, znečistenie životného prostredia a pod. Základom je zdravá pestrá strava bohatá na probiotické a prebiotické potraviny a vlákninu. Téma zdravej stravy by bola na celú prednášku, ale hlavné zásady sú: konzumujte skutočné potraviny a vyhýbajte sa vysoko spracovaným potravinám, tzv. polotovarom. Obmedzte konzumáciu alkoholu a zaraďte do svojho denného plánu viac pohybu. Minimálne dvakrát za rok

doprajte svojmu črevu probiotickú črevnú kúru. Z čoho pozostáva taká kúra? Na začiatok je potrebné črevo prečistiť a následne doplniť probiotické „dobré“ baktérie vo vysokej kvalite a koncentrácii. Tým docielime to, že sa naše telo zbaví škodlivých látok, ktoré náš organizmus zatažujú, prečistia sa nám aj ostatné orgány v tele, zvýši sa naša imunita, zlepši sa vstrebávanie vitamínov, minerálov a stopových prvkov, a tým získame aj viac energie.

Naše telo musíme vnímať ako komplex a tak sa k nemu aj správať, nezabudnite, že všetko so všetkým súvisí, a ako sa k svojmu telu správame, tak nám to naše telo aj vráti. ■

V prípade akýchkoľvek otázok alebo potreby poradenstva v oblasti zdravia ma môžete kontaktovať, rada vám pomôžem:

E-mail: toman.marketa@gmail.com,

Tel: +436606905510

FB: Jednoduše zdravé – Natürlich Gesund

Mgr. Markéta Tomanová

Preklad: Ingrid Žalneva

Elena Repka

VOLKSFEST – NOVÁ TRADÍCIA

Obmedzenie stretávania a muzicírovania počas prvej vlny Covid 19 nám prekazili pôvodný plán osláviť prvé okrúhle výročie folklórnej skupiny Vinica vo Viedni. Keďže sme mali nacvičený program a boli sme zohratí s kapelou, chceli sme ísť na javisko. Nápad zorganizovať Volksfest ako fest Slovákov (aj Čechov), pre ktorých je muzicírovanie a tancovanie dôležitou súčasťou šťastného života, sme dostali počas sústredenia na Slovensku. Farnosť St. Ulrich, v ktorej trénujeme, nám vyšla v ústrety a ponúkla priestory vo vlastnom dvore. Oslovili sme ďalšie kapely a súbory pôsobiace vo Viedni a začali s organizáciou.

Z odobierky nevesty

Fotografie: Ingrid Fux, archív FS Vinica a archív Romana Zemana

Elena Repka - duša Volksfestu

Cieľom bolo dať dokopy čo najviac českých a slovenských muzikantov pôsobiacich vo Viedni. A to sa nám podarilo. 19. septembra 2020 sa v záhrade fary st. Ulrich predstavili úžasní hudobníci – instrumentalisti, speváci a kapely. Osemčlenná cimbalová muzika U Dunaja s primáškou Christou Cernajsek, folková kapela, ktorej členmi sú:

Cimbalová muzika U Dunaja

Marcel Millarik, Peter Spanko, Miloš Belocký, Roman Zeman, Zuzana Bělocká a Riki Marione, členovia FS Vinica a jej hudobná zložka: Marián Jusko, Marek Milko, Marián Tokar a Zitka Bočincová. Spoločne predviedli výborný program, v ktorom prezentovali ľudovú hudbu z rôznych regiónov Slovenska, z Moravy a Čiech, a folkovú hudbu. Diváci sa mohli

interaktívne zabaviť, zaspievať si a zatancovať – trochu sa rozchodiť, zatlieskať a čapášovať.

Pre všetkých zúčastnených sa podával guláš, párky a bohatý výber domácich koláčov.

Tešíme sa na 2. ročník Volksfestu – v sobotu 11. septembra 2021! ■

Tomáš "Mladen" Mikulčík s fujarou

Známe české pesničky ožili v podaní folkovej kapely

POHĽADY NA VOLKSFEST

Ingrid Fux, pohľad návštevníčky:

Pozvánka folklórnej skupiny Vinica bola veľmi lákavá, a tak niet divu, že pri príjemnom počasí, ktoré v to sobotné odpolednie vo Viedni vládlo, ju prijalo mnoho ľudí. Vynikajúca atmosféra podujatia ich nesklamala. V spleti kľukatých uličiek v malebnom 7. viedenskom obvode sme síce mnohí mali trochu problém nájsť námestíčko St. Ulrichsplatz, ale našťastie nás už s istotou navigovali mládenci a devy v krásnych pestých slovenských krojoch. Tóny slovenských ľudových piesní sa rozliehali priestrannou farskou záhradou pod košatými stromami. A domáci „Neubaučania“ sa len čudovali, skadiaľ sa táto podmanivá muzika vinie, a niektorí z nich neodolali a nazreli aj dnu do záhrady. Kto prišiel, neoľutoval a vo vynikajúcej spoločnosti si užil spevu, tance a chutného občerstvenia do sýtosti. Spesrením boli inštrumentálne chuťovky, ako hra na fujare s výkladom valašských tradícií, očarujúca hra na husliach či cimbele, rezký spev Zitky Bočincovej. Dobrá nálada sa šírila rýchlo a svižné drepenie tanečných párov z Vinice mnohých zdvihlo zo stoličiek a či už potleskom alebo aj tancom prispeli k skvelému úspechu celého podujatia.

Roman Zeman, pohľad účinkujúceho:

Korona vzala každému niečo. Ale všem, dočista všem vzala možnosť setkávání se s lidmi – ať už s blízkými či vzdálenějšími. Příslušníci živočišného druhu homo sapiens nejsou ani tak moc tvorové „rozumní“, jako spíš „sociální“. Právě v tomto zvláštním a okleštěném čase se povedlo organizátorce Eleně Repka (a všem, kteří jí v tom pomáhali) uspořádat vzácné setkání. Setkání je samo o sobě hod-

notou téměř vždy, natož pak setkání s programem zasvěceným muzice jdoucí ke kořenům těch, kteří se setkávají. Genius loci tajuplné zahrady uprostřed vídeňské městské zástavby, zdi domů, co pamatují, a vsudypřítomný slovenský folklór. Myšlenka Volksfestu obzvláště v tomto čase zasluží velký metál. A její realizace pak tolik malých metálů, kolik se v průběhu toho odpoledne vystřídalo účinkujících a jejich diváků. Rád bych i touto formou všechny ujistil, že to prostě bylo skvělé. A že za sebe – i ostatní muzikanty vystupující na závěr programu – děkujeme za příležitost nabídnout i setkání s českým folkem a více či méně známými písněmi.

Korona možná lidi na chvíli rozdělila, ale hudba je spojuje napořád. A to je mnohem víc.

Yvonne Erdost, pohľad spoza kamery:

Iba málokto si vie predstaviť slovenskú kultúru bez krojov a starých známych melódií. Oboje stelesňuje folklórny ansámbl Vinica vo Viedni. Spolu s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom pozval súbor na nezabudnuteľný Volksfest plný hudobných pokladov. Farská záhrada v 7. viedenskom obvode sa v to teplé jesenné poobedie nezaplnila iba pestro sfarbeným listím, ale aj výnimočne živým dianím českej a slovenskej národnostnej skupiny. Spoločným podujatím tu oslávili obe skupiny päť rokov od vzniku formácie Vinica.

Folklórny súbor Vinica sprevádza aj svadby a s tradičnou odobierkou vytvára jedinečnú atmosféru. Takúto ceremóniu predviedli tanečnice a tanečníci publiku aj v tento slávnostný deň. Veselú náladu a prekrásny pocit vytvárať niečo spoločne, pocítili všetci.

Martin Trommler, pohľad tanečníka z Vinice:

Pôsobím vo Vinici od jej začiatku. Sledoval som, ako záujem o slovenský folklór a hlavne o komunitu tu vo Viedni každoročne rástol. Počas posledného roka sme začali pripravovať program na výročie, postupne sme stavali choreografie, trénovali s muzikou. No pre Covid sme boli nútení improvizovať s plánovaným uvedením programu. Dlhú sme váhali, či máme vôbec niečo plánovať, nebolo isté, ako to celé dopadne. Ak sa vyhlásia nové obmedzenia, spôsobí nám to mnohé organizačné problémy. Nakoniec sme sa rozhodli pripraviť spoločnú oslavu s viacerými kapelami. Do prípravy podujatia sme sa všetci angažovali – chalani uvarili guláš, napiekli sa koláče, pripravili sme posedenie. Nad naše očakávania to bolo veľmi vydarené popoludnie s bohatou účasťou divákov – našich krajanov, ale aj Viedňanov. Skvelú atmosféru sme cítili aj na javisku, tance sme si užívali, ako aj slávnostný pocit tohto významného momentu. Pevne veríme, že Volksfest sa stane novou tradíciou v budúcich rokoch.

Vlado Mlynár, pohľad návštevníka:

Volksfest – už názov tohto podujatia stelesňuje to, čo sme tam zažili – jedinečnú oslavu krajanov a ich priateľov. Spoločnou rečou tejto výnimočnej udalosti bola muzika. Táto bohatá kytička rôznych žánrov, rôznych muzikantov, spevu a inštrumentálnej muziky. Také niečo sme tu ešte nemali! Bolo senzačné vidieť, aký bohatý potenciál tu máme, treba len vedieť dať ľuďom dokopy. A kto môže zorganizovať toľko umelcov na jedno pódium? No predsa Elena Repka. Vďaka! ■

VINICA NA VOLKSFESTE

Fotografie: Petra Kamenar, Ingrid Flux a archív FS Vinica

Folklorný súbor Vinica po úspešnom vystúpení

Družičky Vivien a Mary robia bráničku

Vysmiati "parobci" pred tancom (zľava): Tomáš, Braňo, Juro, Martin G., Martin T. a Majo

Hela, Majka a Mary počas odobierky

Tanečnice z Vinice (zľava) Vivi, Mary a Hela

A V KALENDÁRI

SPOLKOVÝ KALENDÁR 2021

Fotografie: Petra Kamenar

Krása trenčianskeho a šarišského kroja

Šarišpolka v podaní Vinice

Braňo, Lenka a Martin G. vo sviatočnom šarišskom kroji

Rok 2020 nám všetkým ostane v pamäti, ale nie len negatívne – tento rok sme oslavovali 5. výročie založenia VINICE. V tomto duchu sa nesie aj náš spolkový kalendár – folklór, tanečníci a hlavne kroje. O tom, ako vznikol tohtoročný kalendár, som sa zhováral s jeho autorkou, fotografkou Petrou Kamenar.

Aká bola tvoja myšlienka kalendára?

Zaoberám sa módu od detstva a fascinovala ma myšlienka predstaviť svojimi fotkami pestrú paletu našich slovenských krojov. Chcela som ukázať detaily, výšivky – toto bohatstvo kreativity našich predkov. Každý kraj, takmer každá obec mala vlastné kroje, ktoré dominovali móde toho obdobia.

Počas fotenia nebolo práve najlepšie počasie, pršalo. Ako to ovplyvnilo tvoj koncept?

Pôvodne som chcela robiť fotky v pohybe, krútiace sa sukne, skoky. To nebolo možné, a tak sme položili dôraz na detaily v zmysle „...in Ruhe liegt die Kraft“.

Môžeš prezradiť svoje nové projekty?

Terajší lockdown nie je práve najlepšia doba pre módnou fotografku. Všetky módne prehliadky sú odvolané, módní návrhári, pre ktorých robím fotky (ako napríklad Tiberius), nemajú čo robiť, lebo zákazníci nemajú kde módné odevy nosiť, a tak nie je ani čo fotiť. V poslednom čase to boli skôr reportáže z Altaussee pre SERVUS magazín. Táto práca ma baví, lebo sa snažíme zachytiť mimoriadne momenty obrazom a pútavým textom. Ďalší projekt sú fotky pre novú knihu moderátorky Ž3 Sandry König. V čase, keď si dámy zakrývajú tvár maskou, hľadajú niečo, čím by sa mohli odlišiť od ostatných, byť výnimočné. S mojou kolekciou náušnic Birdy&Bee (www.birdyandbee.at) som trafila presne tento trend.

Vždy ma prekvapíš svojimi kreatívnymi ideami. Vďaka za rozhovor a nám všetkým – zostaňme zdraví aj v budúcom roku. ■

Vlado Mlynár

Petra Kamenar sa narodila v Bratislave. Už ako štrnásťročná stála pred kamerou ako modelka, vďaka čomu spoznala svet fotografie, ktorý si zamilovala. O desať rokov neskôr sa rozhodla zmeniť svoju pozíciu a postaviť sa radšej za objektív. Tak sa z nej stala módnou fotografka. Odvtedy spolupracuje s mnohými veľkými módnymi značkami aj časopismi. Pre spolkový kalendár 2021 nafotila tanečníčky a tanečníkov folklórneho súboru Vinica v sviatočných krojoch zo Šoporne a Detvy v priestoroch fary Kostola St. Ulrich z 18. storočia.

Petra Kamenar, geboren in Bratislava, stand mit 14 Jahren erstmals als Model vor der Kamera und lernte so die Welt der Bilder kennen und lieben. Mitte zwanzig beschloss sie, die Seiten zu wechseln, und wurde Modelfotografin. Seither arbeitet sie für zahlreiche große Modemarken und Magazine. Für den Vereinskalender 2021 fotografierte sie Tänzer und Tänzerinnen des Folklore-Ensembles Vinica aus Šoporňa und Detva in feierlicher Tracht in den Räumlichkeiten der Pfarre St. Ulrich aus dem 18. Jahrhundert.

Ingrid Žalneva

BEETHOVEN

VÝSTAVA K 250. VÝROČIU NARODENIA HUDOBNÉHO GÉNIA

Po prvýkrát vycestoval do Viedne, keď mal len 17 rokov. Keď o päť rokov opäť odchádzal do hlavného mesta rakúskej monarchie, jeho bonnskí priatelia a známi mu venovali pamätníček s rôznymi želaniami. Gróf Ferdinand Waldstein napísal vetu, ktorá sa neskôr stala slávna: „Nech svojou svedomitou usilovnosťou dostanete Mozartovho ducha z Haydnových rúk!“ Viedeň sa pre Ludwiga van Beethovena stala druhým domovom, strávil tu až 35 rokov svojho života, určite aj preto mu – hoci nebol Rakúšan, ale Nemec – Rakúska národná knižnica venovala pri príležitosti 250. výročia narodenia obsiahlu výstavu vo svojej reprezentatívnej sále Prunksaal, ktorá je predĺžená až do 10. januára 2021.

Z Bonnu do Viedne

Beethoven sa narodil v roku 1770 v Bonne. Jeho otec pôsobil ako tenor v Bonnskom dvornom orchestri. Veľmi rýchlo rozpoznal, aký talent s absolútnym hudobným sluchom doma má, a tak – inšpirovaný Mozartovým príbehom – syna nielen predstavoval ako záračné dieťa v hre na klavíri, pričom často dokonca uvádzal nižší vek, než Ludwig v skutočnosti mal, ale zároveň sa mu snažil zabezpečiť aj kvalitné hudobné vzdelanie. Otec však bol ťažký alkoholik a jeho vyučovacie metódy boli drastické, čo malo neskôr vplyv na synov zdravotný stav. Niektorí historici tvrdia, že sa Beethoven počas svojho prvého pobytu vo Viedni stretol aj s Mozartom, no musel sa vrátiť domov, lebo matka zomierala na tuberkulózu. Keď sa v roku 1792 do Viedne vrátil, Mozart bol už rok po smrti, hlavným skladateľom bol Joseph Haydn. Nádejnému mladíkovi začal dávať lekcie kompozície, Beethoven si svojho učiteľa vážil, no čoskoro sa prejavili medzi nimi prvé konflikty. Zatiaľ čo

Fotografie: Ingrid Žalneva

Prepychovým priestorom Prunksaalu dominuje veľký portrét hudobného skladateľa

Haydn mal už svoj vek a bol typickým konzervatívnym skladateľom, Beethoven komponoval vášnivo, zanietene a inovatívne. Lekcie začali byť zriedkavejšie aj preto, že Haydn bol čoraz viac zaneprázdnený, veľa kvôli svojej hudbe cestoval. Keď potom skritizoval skladbu C Minor Trio svojho žiaka, ten ho obvinil zo žiarlivosti, ich cesty sa rozišli a Beethoven si začal sám hľadať svoju vlastnú identitu ako hudobný skladateľ. Jeho ďalšími učiteľmi boli Johann Georg Albrechtsberger a Antonio Salieri. Hoci šľachtou pohrdal (slovičko „van“ v jeho mene naznačovalo, iba odkiaľ pochádzal, a nie šľachtický pôvod), práve vďaka milovníkom hudby z aristokratických kruhov sa vo Viedni udomácnil a nadviazal dôležité kontakty. Je známe, že

bol nadšencom revolučných myšlienok Francúzskej revolúcie, svoju 3. symfóniu chcel venovať Napoleonovi, ale keď sa dozvedel, že sa nechal korunovať za cisára, sám vygumoval Napoleonovo meno z titulnej strany.

Život vo Viedni

V prepychovej sále s plnými policami kníh sú vystavené viaceré súkromné listy, originálne partitúry i výtlačky hudobných diel, ktoré Beethoven daroval svojim mecenášom. Okrem komponovania a koncertov vyučoval vo Viedni hru na klavíri, hlavne mladé dámy z vyššej spoločnosti, ale k jeho žiakom patrili aj arcivojvoda Rudolf, syn cisára Leopolda II., neskôr jeden z jeho najvýz-

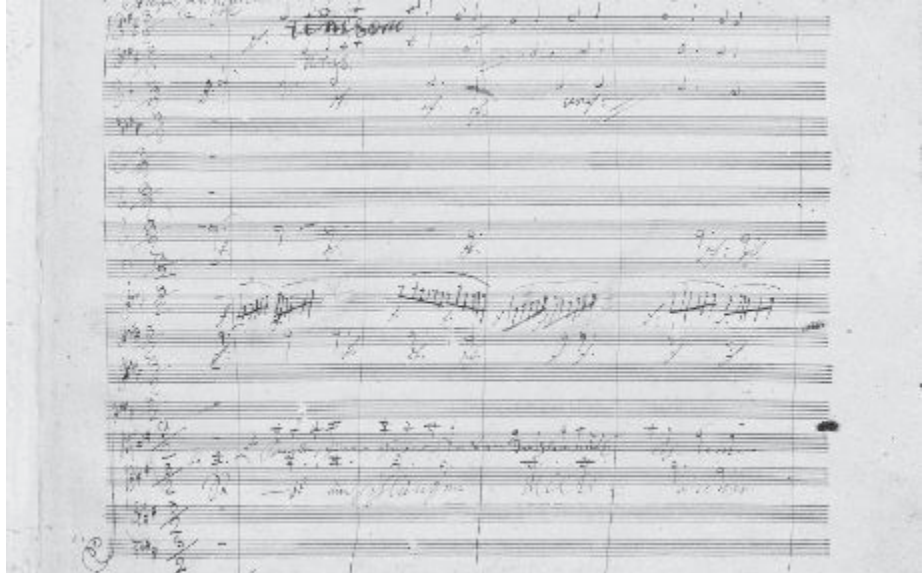

Starým knihám robia spoločnosť litografie a panely s množstvom zaujímavých informácií

namnejších sponzorov. Beethoven mu venoval niekoľko diel, aj slávnostnú omšu Missa solemnis k Rudolfovej intronizácii za olomouckého arcibiskupa. Ich priateľstvo, plné vzájomného rešpektu, dokazujú listy, napísané ťažko čitateľným písmom, ktoré zároveň odhaľujú rôzne aspekty skladateľovej osobnosti i jeho sarkastický humor. Mimo chodom, vystavený je aj slávny list vyjadrujúci túžbu po nesmrteľnej láske, určený neznámej adresátke, ktorú Beethoven oslovuje „môj anjel, moje všetko, moje ja“... Vo Viedni sa Beethoven sťahoval viac ako štyridsaťkrát, no jeho najobľúbenejším miestom bol hostinec U bielej labute. Tu sa o dobré jedlo a víno delil so svojimi priateľmi, ktorí mu vždy pomáhali hľadať nový byt, sťahovať klavír, ale aj písať čitateľné adresy na listové obálky. Beethovenovi súčasníci tvrdili, že jeho výzor nebol príliš atraktívny, obrovská priťažlivá sila spočívala hlavne v jeho hudbe. Viedeň mu ležala pri nohách, veď bolo treba zaplniť prázdne miesto po Mozartovi. Keď prišla ponuka na miesto kapelmajstra na dvore v Kassel od Napoleonovho brata Jéróma, dohodli sa Beethovenovi podporovatelia – arcivojvoda Rudolf a kniežatá Lobkowitz a Kinsky, že mu budú ročne vyplácať 4 000 guldenov, len aby zostal vo Viedni.

Keď odchádza sluch

Hoci bol vraj Beethoven často zamilovaný, nikdy sa neoženil. Na výstave je aj portrét Jozefíny Brunsvikovej, ktorú mnohí považujú za jeho životnú lásku a sú presvedčení, že spomínaný ľúbostný list napísal skladateľ práve jej. I keď sa vzájomne ľúbili, Jozefína si nemohla zobrať neurodzeného muža, aby nestratila svoje postavenie. Vydala sa za grófa Deyma, s ktorým mala štyri deti. Beethoven jej v tom čase dával hodiny klavíra. No aj keď gróf nečakane zomrel, nemohli sa zobrať, pretože by Jozefína prišla o deti. Opäť sa teda vydala za aristokrata, ale manželstvo nebolo šťastné a skončilo sa rozvodom. Jozefína odišla do Prahy, kde sa znovu stretla s Beethovenom a bolo to vraj najšťastnejšie obdobie ich lásky. O deväť mesiacov priviedla na svet dcéru, ktorá dostala meno Mínona (anagram pre slovo „anonym“) a je celkom pravdepodobné, že jej otcom bol Beethoven. Keď zomrel skladateľ

Óda na radosť - originálny manuskript z roku 1824, zapožičaný z Berlínskej štátnej knižnice (Fond pruského kultúrneho dedičstva, Hudobné oddelenie Mendelssohnovho archívu)

brat Carl, Beethoven si vybojoval právo vychovávať svojho synovca Karla, v ktorom videl svojho nasledovníka. Jeho prehnané nároky však priviedli mladého muža k pokusu o samovraždu. To bola jedna z najbolestnejších porážok v Beethovenovom živote. Avšak najväčším utrpením pre hudobného génia bolo postupné strácanie sluchu. V tomto zúfalom období napísal svoj Heiligenstadtský testament, v ktorom sa vyznal z najnútornejších pocitov. V 44 rokoch bol už úplne hluchý, ale tiež veľmi náladový a zlostný. Napriek všetkým svojim problémom skomponoval v tomto čase svoje najdôležitejšie diela. Medzi vystavenými originálmi jeho majstrovských kúskov sú napr. Husľový koncert op. 61, ktorý sa považuje za skúšobný kameň dokonalosti husľového virtuóza, Jarná sonáta op. 24, a ako highlight výstavy bola v Prunksaale v prvých mesiacoch výstavy vystavená aj Óda na radosť – posledný odesk 9. symfónie, od roku 1985 oficiálna hymna Európy, ktorú zapožičala Štátna knižnica v Berlíne. Svoju premiéru mala na koncerte 7. mája 1824 vo Viedni, hluchý Beethoven stál chrbtom k publiku a odcítal slová spevákom z ich úst. Po uvedení prepukol búrlivý potlesk, účinkujúci museli Beethovena otočiť k publiku, aby sa naozaj mohol presvedčiť o svojom obrovskom úspechu.

Jeden z vystavených portrétov – litografia od Josefa Kriehubera z roku 1840 – zobrazuje Beethovena zapisujúceho omšu Missa solemnis. Je pri ňom pripnutá vetvička vavrínových listov z izby, v ktorej sa v roku 1827 skončila pozemská púť hudobného génia. Posmrtná maska je tiež súčasťou výstavy. Pitva potvrdila degeneráciu sluchových nervov, ale aj pokročilé štádium cirhózy pečene (Beethovenova denná norma bola 1 liter vína) a ústrižok vlasov zas pomalú otravu olovom, ktoré sa v tom čase pridávalo do vína. Na pohrebe sa zúčastnilo 20 tisíc ľudí, rakvu niesli významné hudobné osobnosti a reč predniesol spisovateľ Franz Grillparzer. Viedeň sa rozlúčila so skladateľom, ktorého komorná hudba bola nová, moderná, ale aj komplikovaná. A tak sa mnohí potešili, že už môžu počúvať Gioacchina Rossiniho, ktorého hudbe rozumejú lepšie...

Ludwig van Beethoven je pochovaný na Viedenskom centrálnom cintoríne. Tí, čo výstavu nestihnú, môžu navštíviť nový webportál Rakúskej národnej knižnice „Beethoven Digital“, na ktorom sú k dispozícii všetky objekty z jej archívu, ktoré súvisia s Beethovenom: 13 originálnych rukopisov jeho kompozícií, vyše 130 listov, portréty, plagáty k výstavám, grafiky, fotografie skladateľových pamätníkov a pod. ■

KONCERT VO VILE TREBITSCH

V reprezentačných priestoroch rezidencie slovenského veľvyslanca v Rakúsku sa 24. septembra 2020 uskutočnilo slávnostné podujatie, venované 250. výročiu narodenia Ludwiga van Beethovena a jeho pôsobeniu v kaštieli v Dolnej Krupej. Prítomných hostí privítal veľvyslanec SR v Rakúsku Peter Mišík, ktorý poukázal na význam Beethovenovho pobytu na Slovensku. Podujatie obohatil slovenský výtvarník Luca Brase, ktorý prepožičal slovenskému veľvyslanectvu vo Viedni veľkorozmernú maľbu na skle s názvom Bratislava.

V podaní slovenského operného speváka Jaroslava Pehala a klaviristu Daniela Simandla zazneli viaceré Beethovenove piesne, z ktorých niektoré údajne zložil aj počas pobytu v Dolnej Krupej. Vystúpenia umelcov boli predelené vstupmi a rozprávaním o príchode Beethovena na Slovensko, o jeho vzťahu s mladými kontesami v kaštieli i jeho komponovaní. Tejto úlohy sa pri neúčasti kurátorky a správkyne z Dolnej Krupej výborne zhostila Michaela Timková zo Slovenského inštitútu vo Viedni. ■

Igor Skoček
Riaditeľ Slovenského inštitútu vo Viedni

Zľava: Veľvyslanec SR Peter Mišík s manželkou, Daniel Simandl, Helena Steiner a Michaela Timková zo Slovenského inštitútu, Jaroslav Pehal, Luca Brase a Igor Skoček

LUDWIG VAN BEETHOVEN A DOLNÁ KRUPÁ (KOROMPA)

Pamiatkovo chránený kaštieľ v Dolnej Krupej

Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum zriadilo v kaštieli v Dolnej Krupej stálu expozíciu na pamiatku Ludwiga van Beethovena a jeho blízkeho vzťahu k dnešnému Slovensku. Návštevníkom približujeme históriu spojenú s rodom Brunsvikovcov. Gróf Jozef Brunsvik de Korompa (1750 – 1827) už ako mladý prišiel do Viedne, kde pôsobil v službách Márie Terézie a neskôr jej syna Jozefa II. Ako pokrokový, osvietený človek a nadšený prívrženeц refoziem bol od roku 1786 vnútorným tajným radcom cisára Jozefa II. a cisársko-kráľovským komorníkom. Aktívne zasahoval do prípravy a realizácie administratívnych a právnych refoziem štátnej správy a súdництва. Starostlivý otec rodiny dal prestavať kaštieľ v Dolnej Krupej a podporoval u svojich detí vzdelanie a ich umelecké talenty. Preto požiadaval vo Viedni priateľa Mikuláša Zmeškala, aby mu našiel pre jeho i bratove deti učiteľa hudby. Priateľ mu predstavil Ludwiga van Beethovena.

Beethoven a Jozefína

Jedenásťročná dcéra grófa Jozefa Brunsvika kontesa Henrieta však nemala vzťah k hudbe, neskôr sa z nej stala výtvarníčka. Do rodového sídla v Dolnej Krupej často prichádzali deti staršieho Jozefovho brata Antona z maďarského sídla v Martonvásár František, Terézia a Jozefína, ktoré mali hudobné nadanie. Beethoven sa stal ich učiteľom a pobýval nielen v Dolnej Krupej, ale aj v kaštieli v Martonvásáre pri Budapešti. Postupne sa medzi nimi vytvorilo silné priateľské puto. Františka vnímal Beethoven takmer ako svojho brata a do Jozefíny sa zamiloval. Za objav 20. storočia pokladajú znalci histórie trinásť ľúbostných Beethovených listov adresovaných práve Jozefíne Brunsvikovej, ktoré boli do roku 1949 neznáme. V rovnakom ľúbostnom duchu bol písaný aj list nesmrteľnej

milej, ktorý je opradený veľkou záhadou. Neopoznáme adresátku, je venovaný „mojej milovanej z K...“ (Korompa?), písaný 6. júla v pondelok ráno – podľa numerológov sa tento dátum zhoduje s Beethovenovým pobytom v Korompe. Pramene napovedajú, že tou nesmrteľnou milou bola grófka Jozefína, ktorá takisto ako jej sestra Terézia mala veľmi blízky vzťah k Beethovenovi, ale vydať sa zaňho bolo v tej dobe spoločensky neprípustné. Jozefínu otec vydal za oveľa staršieho viedenského grófa Deyma. Manželstvo trvalo iba štyri roky. Jozefína ovdovela, ako dôstojná a uznávaná dáma žila vo Viedni, kde organizovala spoločenské večierky, na ktoré prízývala koncertovať aj Beethovena. Ich láska začala tlieť, ale pod prísny dozor rodiny sa nikdy nenaplnila. Priateľstvo trvalo dlho a tajne si dopisovali. Rodina opäť zasiahla a Jozefínu vydali aj druhýkrát...

Zo slávnostného otvorenia výstavy

Pôvodne barokový domček záhradníka, v ktorom Beethoven pravdepodobne prebýval počas svojich pobytov v Dolnej Krupí

Beethoven a Terézia

Do skladateľa bola zaľúbená aj staršia Jozefína - sestra Terézia. Do denníka si zapisovala vŕcne vyznania k prchkému učiteľovi, no išlo skôr o hlboký vnútorný obdiv a priateľstvo než o vášeň. Terézia sa nikdy nevydala a až do konca života navštevovala v kaštieli „Beethovenove

Jozefína Brunsviková - reprodukcia miniatúry z Beethovenovho domu v Bonne

miesta“. Napriek náklonnosti rodiny Jozefa Brunsvika k Beethovenovi, rodičia dôkladne dohliadali na to, aby sa ani jedna z kontes nezaplietla s neurodzeným hudobníkom bez mena a majetku. Poškodilo by to kredit celej rodiny, spoločensky neprijateľné bolo aj súkromné stretávanie. Šľachta si ciele udržovala odstup. Beethoven kontesám nemohol verejne venovať ani svoje skladby. V Dolnej Krupí sú známe legendy, kam si tajne odovzdávali lístčky. Na domčeku, v ktorom Beethoven počas svojho pôsobenia v Dolnej Krupí býval, gróf dokonca vraj dal zamurovať okno s výhľadom na kaštieľ. Priateľskému vzťahu medzi ním a Teréziou však rodina nezabránila.

Beethoven a Giuliette

Ďalšia kontesa s rodu Brunsvikovcov bola Giuliette Guicciardi, neter Jozefa Brunsvika, dcéra jeho sestry Zuzany z Talianska, ktorá tiež chodievala na leto do Korompy. Bola ďalšia

z krásnych dievčat, ktoré oslnilo umelca pri jeho tvorbe. Koketne zvädzala Beethovena, hoci mala len 17 rokov. Po otcovi zdedila taliansky temperament, bola sebavedomejšia a vyzývavejšia než konzervatívne uhorské kontesy. V roku 1802 sa v liste priateľovi Wegelerovi Beethoven zdôveril o dievčati, ktoré ho ľúbi – podľa všetkého tým myslel Giuliettu. Aj Beethoven sa zaľúbil a mal pocit, že konečne našiel osobu, ktorá sa za neho nehanbí a prihovori sa mu aj v spoločnosti urodzených hostí. V kútiku duše dúfal, že sa za neho vydá. Ani táto láska však nevyšla, opäť zasiahla rodina, strýko Jozef dohovárал svojej sestre Zuzane, aby dcéru „umravnila“. Mama ju preto upozorňovala na vekový rozdiel medzi ňou a tridsaťdvaročným umelcom a tiež na jeho začínajúcu sa chorobu. Nakoniec Giuliettu vydali, čo zvýšilo Beethovenov hnev a agresivitu. Búrila sa proti spoločnosti, ktorá ho síce ako umelca vyhľadávala, ale nikdy neuznala za svojho, rebeloval sarkastickými poznámkami a drzými odpoveďami, provokatívne prišiel do spoločnosti v ošumelom plášti a veľmi nedbal ani o svoj zovňajšok. Giulietta na učiteľa rýchlo zabudla. Nezabudol však Beethoven. Venoval jej sonátu Mesačný svit, podľa ostatných dostupných prameňov napísanú práve v Dolnej Krupí pri jazere za splnu mesiaca. Keď v roku 1802 vyšla v tlačenej podobe, recenzenti ju nazvali dielom, ktoré nikdy nezostarne. Dodnes patrí medzi jeho najslávnejšie diela.

Pred pár rokmi prišla do kaštiela ako návštevníčka 80-ročná dáma z Londýna a prihovorila sa nám, že je priamou potomkyňou rodiny Brunsvikovcov-Chotekovcov. Walburga von Breitenfeld spoznávala miestnosti a prostredie, kam chodievala k babičke letovať. V rodine sa tradovalo mnoho historiek, okrem iného aj o Beethovenovi, ako prišiel do Dolnej Krupí, zobral koňa zo stajne a cválal proti noci. V prírode získaval inšpiráciu. Na druhý deň sa vrátil najskôr koň a neskôr strapatý Beethoven. Beethovenove pobyty na Slovensku, keď vyučoval mladé kontesy, boli obdobím jeho mladosti a radosti zo života. Listy, čo písal, prezrádzajú, že vo svojom vnútri bol romantik. Kontroverzné, niekedy až schizofrenické správanie bolo pravdepodobne aj dôsledkom jeho choroby. ■

Mgr. Alena Krátka
Kultúrno-propagačný manažér
Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum,
kaštieľ Dolná Krupá

Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum spravuje od roku 2003 pamiatkovo chránený kaštieľ s areálom v obci **Dolná Krupá**. Objekty kaštiela spolu s 20-hektárovým anglickým parkom predstavujú unikátnu klasicistickú pamiatku v rámci celého Slovenska. Stála expozícia venovaná pobytom Ludwiga van Beethovena v Dolnej Krupí je v barokovom domčeku záhradníka a príležitostné výstavy sa konajú v budove kaštiela. V koncertnej miestnosti s pôvodnou freskovou výzdobou sa usporadávajú koncerty.

Koncom 18. a začiatkom 19. storočia obývala kaštieľ rodina grófa Jozefa Brunsvika. Jeho zásluhou tu bolo postavené prvé divadlo na Slovensku (1800 – 1805). Beethoven mal v rokoch 1800 až 1806 viackrát navštíviť rodinné sídlo Brunsvikovcov. Vtedy sa tu schádzali vzácní hostia a početné príbuzenstvo. O niečo skôr začala vznikáť jedna z najkrajších záhrad vtedajšieho Uhorska – kaštieľsky park. Najintenzívnejšie práce sa vykonávali v rokoch 1813 – 1819, keď tu pôsobil záhradný architekt Henrich Nebbien. Kaštieľ postupne obklopila kópia ideálnej antickej krajiny. Vznikol tu prírodno-krajinársky celok s množstvom architektonických stavieb (vodopádom, kúpeľným domom, umelou jaskyňou, obeliskom, jazerami s ostrovom, sochami a pod.)

Slávnosť ruží

Das Slowakische Nationalmuseum – Musikmuseum verwaltet seit 2003 das unter Denkmalschutz stehende Chateau in der Ortschaft **Dolná Krupá**. Die historischen Gebäude mit 20ha englischem Garten stellen eine einzigartige klassizistische Sehenswürdigkeit in der ganzen Slowakei dar. Eine ständige Ausstellung zum Aufenthalt von Ludwig van Beethoven befindet sich im barocken Gartenhäuschen. Weitere Ausstellungen befinden sich im Schloss. Im Konzertsaal mit der ursprünglichen Reliefdekoration werden Konzerte abgehalten. Ende 18. / Anfang 19. Jhd. wurde das Chateau von der Familie des Grafen Joseph Brunsvik bewohnt. Dank ihm wurde hier 1800-1805 das erste Theater in der Slowakei errichtet. Beethoven soll in dieser Zeit regelmäßig den Familiensitz der Familie Brunsvik besucht haben. Damals trafen hier bedeutende Gäste und unzählige Verwandtschaft zusammen. Auch einer der schönsten Gärten des damaligen Ungarn entstand zu dieser Zeit hier. Am intensivsten wurde daran zwischen 1813 und 1819 unter Gartenarchitekt Henrich Nebbien gearbeitet. Das Schloss hat mit der Zeit eine Kopie der idealen antiken Landschaft umgeben. Es entstand hier ein natürlich-landschaftliches Areal mit einer Vielzahl an architektonischen Bauten (Wasserfälle, ein Badehaus, eine künstliche Höhle, ein Obelisk, Seen mit Inseln, Skulpturen u.ä.)

Jana Gregor-Rogler

Prírodno-historickú vychádzku Po Beethovenových chodníčkoch v nedeľu 4. októbra sme začali v bývalej záhrade šľachtickej rodiny Rotschildovcov. S tvármi chránenými rúškami, ale s veselým pohľadom a pozdravom sme sa postupne spoznali a vybavili audioguide-systémom. Takto mohli všetci napriek dostatočnému vzájomnému odstupu dobre počuť moje rozprávanie zo života hudobného génia Ludwiga van Beethovena.

Návod sme si z miniverklika vypočuli Beethovenovu klavírnú skladbu Pre Elišku – melódiu, ktorú všetci poznáme z hudobnej výchovy na základnej škole. Šuchot v korunách stromov nás upozornil na poskakovanie veвериčiek chystajúcich si oriešky na zimu, čo spolu s krásnym počasím znásobilo radosť z toho, že po dlhom čase sme sa konečne mohli opäť stretnúť na spolkovom podujatí.

Stratené kúpele Heiligenstadt

Po pár krokoch sa nám naskytl pohľad na domy bývalého predmestia Heiligenstadt. Aj Beethoven sa veľmi rád tadiaľto prechádzal. V nižšej časti parku nám to výstižne pripomenula jeho mramorová socha s typickým postojom, strapatými vlasmi, notovým zošitom a ceruzkou vo vrecku kabáta, šálom okolo krku a cylindrom v rukách za chrbtom. Akoby tento slávny komponista práve sústredene načúval spevu škovránkov alebo slávikov, ktorí s ním spolu komponovali. No po dovŕšení tridsiatich rokov života sa mu často zdalo, že vtáčiky onemeli a namiesto čvirikania počul v ušiach pískanie a šum – uvedomoval si, že stráca sluch.

Beethovenov pamätník z roku 1910, na ktorom sa podieľali Robert Weigl, Fritz Hänlein a Robert Oerley

Zaujímavú prírodno-historickú aktivitu si nenechali ujsť mnohí nadšenci aj napriek určitým protipandemickým opatreniam

Fotografie: Jana Gregor-Rogler a Ingrid Žalneva

Na radu lekára vyhľadal kúpele Mineralbad Heiligenstadt so sírnym prameňom podobným ako v Badene pri Viedni alebo v Piešťanoch. Kúpele? Obzerali sme sa dookola, kde asi mohli byť. Striedavo som ukazovala na historický nákras vo fólii a na miesto Kostola sv. Michala, v ktorého blízkosti vtedy dom s vaňovými kúpeľmi stál. K jeho hosťom patrili okrem Beethovena aj známy komponista Franz Schubert. Ten síce dobre počul, avšak okrem priateľstva často spečateného popíjaním nie vždy čistého vína oboch spájali aj spoločné zdravotné problémy so žalúdkom a pečeňou. Nádejali sa ich zmierniť pitím vody z liečivé-ho prameňa. Ale kde presne ten prameň bol, o tom sme nenašli ani náznak. Po regulácii Dunaja a vyhlbení Dunajského kanála v 19. storočí spodná voda o tri metre klesla, prameň spolu s potokom sa stratil pod pieskom a štrkom. História niekdajšieho kúpeľného domu volajúceho po renovácii nadobro ukončili bagre mesta Viedeň okolo roku 1900. S pocitom nostalgie sme vyšli z parku popri kamennej tabuli so sotva čitateľným nápisom Kuglerpark. Kugler je meno jedného z bývalých vlastníkov budovy kedysi známych, stratených kúpeľov Heiligenstadt.

Po miernom stúpaní ulicou Grinzingstrasse sme zastali pred budovou s nápisom Grillparzerhaus. Beethoven býval v lete 1808 v byte na tom istom poschodí ako rodina Grillparzerovcov. Pani Grillparzerová nechávala často dvere bytu otvorené, aby tak zo spoločnej chodby mohla načúvať jeho hre na klavíri. Syn František Grillparzer, rakúsky básnik a spisovateľ, mal vtedy iba 17 rokov. Skamarátil sa s Beethovenom, chodili spolu na túry smerom na Kahlenberg, do viníc – možno sa spolu posilnili v reštaurácii Beethovenaussicht – dom na Kahlenbergerstrasse 111 stojí dodnes. Keď Beethoven zomrel, Grillparzer pripravil rozlúčkovú reč a spoločne so Schubertom a ďalšími priateľmi si považoval za česť byť členom fakľového sprievodu na pohrebe, na ktorý prišlo 20 000 ľudí.

Pri Beethovenovom dome

My sme vytvorili dlhý sprievod a pokračovali ďalej po úzkych chodníčkoch, späť s týmto hudobným géniom. Kráčajúc jeden za druhým sme obdivovali širokú korunu vyše dvestoročného libanonského cédra s obrovskými šíškami spoza dreveného oplotenia záhrady patriacej v súčasnosti Medzinárodnému centru

Dom na Probusgasse - dnes Beethovenovo múzeum

CHODNÍČKACH

Bruna Kreiskeho. Prekrížili sme ulicu Ambrusterstrasse, kde sme nezabudli spomenúť Slovenské veľvyslanectvo. My sme ale mali na pláne renovované múzeum na Probusgasse 6, kde Ludwig van Beethoven býval, keď dúfal, že sa mu zlepši sluch liečením v blízkych kúpeľoch. Vo dvore sme sa kochali romantickou biodermeierovskou architektúrou domčeka, chýbal len maestro stojaci pod schodmi vedúcimi do jeho bytu na prvom poschodí, ako ho zachytili maliari na obrazoch. V záhrade s ovocnými stromami nás opäť zabávali ryšavé veвериčky, kým sme si všimli hornú časť neogotickej veže nám už známeho Kostola sv. Michala. Za života Beethovena mala veža okrúhlu barokovú formu, jej veľké hodiny mohol zo svojho okna vidieť a zároveň počuť, ako pravidelne odbíjajú celú hodinu. Až kým raz pravdepodobne na poludnie videl, že je dvanásť hodín, ale zvony nepočul... Uvedomil si, že ohluchol. Bol z toho taký nešťastný, že napísal srdcervúci závet svojim mladším bratom. Dokonca rozmýšľal, že sám ukončí svoj život, v duchu zápasil so „závidiacim démonom“, ale nakoniec dokument neodoslal. Originál sa našiel v jeho písacom stole, je známy ako Heiligenstädter Testament. Beethoven neuveriteľne hrdinsky prekonal hendikep a neúnavne ďalej komponoval.

Od námestia Pfarrplatz do Beethovenovho parku

Dojatie sme sa vrátili na ulicu a presunuli na Farské námestie. Beethoven by ho ešte spoznal, vyzeral ako ho opisuje v liste priateľovi: „našiel som si bývanie v dome so sv. Florianom, na námestí stojí socha Jána Nepomuckého medzi štyrmi akáciami...“ Akácie síce vystriedali mladé stromy, ale malý, pôvodne románsky kostolík sv. Jakuba, prestavaný v barokovom štýle, ako aj budovy zo 14. storočia vo farskom dvore za ním aj staré drevené verandy na okolitých domoch v súčasnosti vraj najstaršom hostinci Viedne Pfarrwirt sa zachovali. Beethoven to nemal ďaleko na obľúbenú chlebovú polievku alebo rybacie jedlá.

Oblá fasáda domu Heuriger Mayer am Pfarrplatz s pamätnou tabuľou o pobyte Beethovena siaha z Farského námestia do Ericagasse, pomenovanej podľa jeho symfónie, ktorú chcel pôvodne venovať Napoleonovi. Na Kahlenbergerstrasse 26 sme videli ďalší dom, v ktorom Beethoven býval, tentoraz veľký, podobný vile v štýle rokoka s určite drahým nájomným, čo si mohol dovoliť, lebo ho financovali viaceré šľachtické rodiny, len aby sa zas z Viedne nevrátil do rodného Bonnu.

Rozmýšľali sme, koľkokrát sa to vlastne stahoval, veď pre nás je aj dvakrát či trikrát viac než dost, ale každý prameň uvádza iný počet – od 25- až po vyše 60-krát.

Na konci susediaceho dvora a zároveň terasy súčasnej reštaurácie Schübel-Auer sme sa ocitli v Nussdorfe a na začiatku lesného chodníka Beethovengang. Tu nasledovalo zhlboka dýchať, počúvať žblnkotanie potôčika Schreiberbach, vnímať jednoducho prírodu pod vinicami Nussbergu. V Beethovenovom parku sme už mali v nohách určite tisíce krokov. Vydýchali sme sa pri buste hlavného predstaviteľa našej prechádzky. Sochár Dominik Feldkorn na nej Beethovena zjavne vymodeloval krajšieho, ako ho vidieť na maľbách, možno si ho takto zidealizovali aj dámy, u ktorých mal úspech napriek zjavne hrubším spôsobom správania. Na tomto mieste sme spomenuli jeho vzťah k dcéram rodiny Brunsvikovcov, ktoré pravdepodobne vyučoval v Bratislave aj v Dolnej Krupej. Na Beethovenove 250. narodeniny sme si nakoniec pripili pohárom vína alebo hroznovej šťavy v reštaurácii na pozvanie spolku, za čo sa všetci prítomní špeciálne poďakovali. Výborná nálada a úžasné písomné ohlasy nás všetkých motivujú k organizovaniu podobných podujatí aj v budúcnosti. ■

Vnútrotný dvor domu na Probusgasse

Dobrá nálada po prechádzke, hoci sme pre opatrenia nemohli sedieť všetci spolu

VIANOČNÝ PRÍBEH

Rozrušená straka v lese čudnú správu všetkým nesie.

Takú správu rapoce, vraj neprídu Vianoce! Prekvapená veвериčka vyskočila spoza kríčka:

„Čo to táraš, straka milá, veď som práve vyriadila!"

Hlavou krúti aj zajkuľa, lamentuje, oči gúľa:

„Čo tu robíš, aké kriky, veď ja pečiem medovníky!"

Medveď kráča po lese, túto správu neznesie:

„Brum, brum, brum, brum, čože to máš za novinu, veď ja chystám medovinu!"

Vyfintená pani líška vlčkoví hned šepce stíška:

„No čo, kmotre premilý, zbytočne sme lovili." Preto krásny Vianoc čas už nechce prísť medzi nás".

Tak zvieratká – hotové – rozbehli sa ku sove.

„Múdra SOVA, pomôž nám, ako zas prísť k Vianociam?"

„Vianoce sú iba tam, kde je láska, dobrota. Ak z tých dobrôt nachystáte, určite ich privítate."

„Lásku, dobro nachystať, kde možno to dobro vziať?"

Húta cháska zvieracia, pátra, všetko prevracia.

Tu prileť rovno z neba hviezdička, tá vie, čo treba:

„Hľadať všade? Chyba, chyba!

Láska, tá len v srdci býva.

Ak ju v sebe nájdete, Vianoce sú na svete!"

Milé slovenské rodinky, milé deti,

milí členovia spolku SOVA!

Vianoce 2020 prídu určite a my Vám zo srdca želáme, aby ste ich prežili naplnení láskou, v kruhu svojich najbližších.

Nech Vám dobré zdravie a veselá myseľ vydržia čo najdlhšie!

Tešíme sa na stretnutie s Vami

v novom roku 2021.

Vaša SOVA

Milí čitatelia,

nie nadarmo sa hovorí, že všetko zlé je aj na niečo dobré. Keď sme sa len nastrachovali, ako v tomto čudnom koronovom svete zvládneme naše letné spolkové programy, výlety, divadlá, tábory.

Výlet sme stihli koncom júna, divadlá sme presunuli na jeseň a letné tábory zo Slovenska do Rakúska. Keď sa chce, všetko sa zvládne. A nám sa to podarilo na jednotku.

Najprv sme síce smútili za Tatrami a Oravou, kam každoročne vedú naše táborové chodníčky, ale keďže prechod cez slovenské hranice bol až do konca júna neistý, rozhodli sme sa zorganizovať náš letný jazykový tábor tu, v Rakúsku. Šťastie sa na nás usmialo v podobe nádherného zámčeka Röhelstein v Admonte, ktorý nám poskytol strechu nad hlavou počas piatich augustových dní.

ZÁMOČEK, ZÁMOČEK, KTO V TEBE BÝVA?

Tak to teda nie. To nie je dobré znamenie.

My, najlepšie detičky zo slovenskej Sovičky, bez dlhého váhania nastahovali sme sa do toho krásneho zámčeka

a pre veľký úspech sa doňho vrátíme zase po rôčku.

Boli nás tam dokopy celé tri tucty

a v zámčoku v Admonte sme počas piatich dní zažili veľa kráľovskej úcty.

Spoznali sme nových priateľov a kamarátky

a oslavovali spolu aj narodeninové sviatky.

Tancovali sme zumbu, spievali hlasno slovenské pesničky,

až sa rakúski poľovníci skrývali pred nami v lese za jedličky.

Obdivovali sme krásne historické diela – benediktínsku knižnicu v Admonte,

hrad Oberkapfenburg, štýlové školské triedy v Berndorfe a iné skvosty.

A predsa nám zostal čas aj na turistiku, zábavu, smiech a detské pochabosti.

Nakoniec sme sa osviežili v krištáľovo čistej Enns a v Johnsbachu

a nové vlny korony prekonáme v plnom zdraví a bez strachu.

Stretneme sa znova – to je pravda holá,

na Otto Bauergasse vo Viedni, v našom spolku SOVA.

Žmurkajúca kamoška sova z Oberkapfenburgu

Kto si spočiatku robil starosti pre daždivé počasie, toho sme hneď umlčali. Nie sme predsa z cukru, určite sa po pár dažďových kvapkách neroztopíme. Okrem toho taká poriadna nočná búrka na zámku v horách, hromy, blesky a dunenie, aj to má svoje čaro.

Naša cesta viedla z Viedne najprv do Berndorfu po stopách dynastie Krupp, zakladateľov fabriky na železiarske výrobky, dvoch škôl a múzea. Akoby sme nemali školských lavíc dosť počas roka, aj cez prázdniny sme namierili do jednej zo škôl, bývalej dievčenskej z roku 1909. Naša sprievodkyňa pani Dr. Zlowa nás viedla dvanástimi neobyčajne upravenými miestnosťami, vyzdobenými v rôznych umeleckých štýloch. Dodnes slúžia ako školské triedy. A my všetci sme sa zhodli na tom, že chodiť do takejto školy musí byť naozaj veľkým potešením.

Ďalšia oddychová zastávka nasledovala v Bruck an der Mur, kde sa deti vyšantili na športovom a dobrodružnom ihrisku pri hoteli JUFA. Nakoniec sme sa dlhými kľukatými zákutiami dostali do cieľa, na zámok Röhelstein v Admonte. Ach, aká krása. Zámčoká kaplnka, rytierska sála, zámčoká udiareň, úžasné nádorné priestory, tajomné zákutia, to všetko nám takmer vyrazilo dych. Ústa otvorené od údivu sa nám zatvorili až počas kráľovskej večere. A čuduj sa svete, prečo nám tak dobre chutilo. Zámčoký kuchár je zo Slovenska.

Zoznamovacie popoludnie, hry, súťaže, tanec. Dokonca aj diktát a test sme mali na programe

Výlet na kláštorň vrch

Mali sme sa naozaj kráľovsky...

na našom zoznamovacom večierku. Našťastie nikto neprepadol. A potom prišla prvá noc na zámku. Aké vzrušujúce. Naše najmenšie štyri princezné sme uložili na spánok do novomanželskej suity. Zaspali okamžite ako šípové Ruženky. A ráno – hurá do lesa, zmapovali sme blízky terén – zámocký lesík a okolie. V stredu sme sa vybrali na prieskum mesta a návštevu takmer tisícročného benediktínskeho kláštora v Admonte. Naša sprievodkyňa Lisa zaujala svojím výkladom deti na celú hodinu. Na jej otázky: Skúste hádať, koľko kníh je uložených v tomto priestore, akú ľudskú nerest symbolizuje táto socha... mali deti vždy nejakú odpoveď. Dávali skutočne veľký pozor. Zaujímali sa nielen o knihy – mimochodom, je ich v kláštore vyše 200 000 –, ale aj o tajné schody vedúce na vyššie poschodia, aj o podlahové kachličky, ktoré opticky privádzajú návštevníka k regálom s knihami, akoby človek stúpал k nebeským výšinám. Krásne premyslená symbolika. Uchvatné, mystické, majestátné, obdivuhodné.

Každý deň sme sa tešili, ako spoza mrakov viac a viac prenikajú slnečné lúče. A vo štvrtok sme sa za krásneho počasia vybrali na výlet po stopách divokého Johna do Johnsbachu. Náučný chodník nás úzkymi lesnými cestičkami zaviedol na čarovné miesta vo Weidendome, vrbom dome, do zeleného labyrintu stromov aj k malým jaskyniam a vôbec sme netušili, že nakoniec na vlastnej koži skúsime teplotu vody v potoku Johnsbach a v divokej rieke Enns. Nádherný celodenný výlet v národnom parku Gesäuse nám nepokazil ani oneskorený príchod autobusu. Čas plynul pomaly, prázdninovo, príjemne.

Náš pobyt na zámku sa končí. Posledný pohľad cez skalný otvor v hradbe, na malé mestečko Admont, posledný pohľad na nádherné maľby v rytierskej sále aj na raňajkový stôl, prehýbajúci sa pod množstvom kráľovských kulinárskych dobrôt. Posledná zastávka cestou domov na hrade Oberkapfenburg. Z tých hradných výšok sa nám zakrútila hlava, niektorým aj žalúdok. Ešte sa z nás na chvíľu stanú dvorné dámy, šašovia, princezné i dvoraní. Ešte pár ukážok sokoliarstva. Aká náhoda – so slovenskou sokoliarkou. Akoby sme si to Slovensko chceli presťahovať na druhú stranu Dunaja. Na rozlúčku na nás v hradnej pivnici žmurkne sova z erbu panstva Oberkapfenburg a potom sa už necháme pomaly unášať do slnkom zaliatej Viedenskej kotliny.

Naša kráľovská rozprávka sa končí. Škoda. Bol to pre nás nevšedný prázdninový týždeň. A všetci sme sa zhodli, že v lete sa v Admonte alebo v Tatrách stretne zнова. Verte mi, ja sa už naozaj veľmi teším. ■

Elena Mandik

Zoznamovacia rundička na nádvorí zámku

Letný tábor – super týždeň plný zážitkov
Tento rok sme kvôli korone nešli do Tatier, ale do Štajerských Álp. Boli sme ubytovaní na jednom parádnom hrade v obci Admont. Mali sme odtiaľ krásny výhľad na okolie. Každý deň sme mali super program, dokonca aj pri ceste tam: Zastavili sme sa v Berndorfe, kde je veľmi známa škola, pretože každá trieda má iný štýl, napríklad egyptský, rímsky a iné. Triedy sa mi veľmi páčili, pretože si myslím, že sa v nich dá dobre učiť. V našom hrade sme mali veľmi pekné izby, niektoré boli dokonca dvojposchodové. Každý deň sme ich upratovali, aby sme dostali dobré hodnotenie. Vyhrali dievčatá, ale naša jediná čisto chlapčenská izba bola druhá. To je úspech, čo!?

Robili sme aj pravidelne športové aktivity. Niektorí sa hrali s loptou, niektorí iba behali a ostatní zase hrali bedminton. Raz ten košík spadol nad bránu a jedna pani učiteľka musela vyliezť z okna z prvého poschodia, aby ho zachránila! V ten istý deň v hoteli lietal aj vták. Zabľúdl tam asi cez otvorené okno. Lietal vo veľkej jedálni a viackrát narazil do skla. Otvorili sme mu jedno okno a pozorovali sme, čo bude robiť. Najprv sa bál ísť tam, kde sme predtým stáli my, ale nakoniec vyletel na slobodu.

K zábavnému programu patril aj tanečný večer. Robil som diskdžokeja – púšťal som hudbu z laptopu a skoro všetci tancovali. Mal som jedného pomocníka a ostatní si k nám chodili objednávať ich obľúbené pesničky. Nakoniec si zatancovali s nami aj mamičky.

Počas letného tábora sme mali aj veľa kultúrnych zážitkov. Boli sme napríklad v admontskom kláštore, kde sme si pozreli najväčšiu kláštornú knižnicu na svete. Bola ohromná. Mali tam nielen knihy, ale aj krásne sochy plné záhadných symbolov.

Pri odchode z Admontu sme mali ešte taký malý problém. Pán šofér sa nevedel pri hrade otočiť s autobusom a musel cúvať. Zvládol to a dole sme mohli nastúpiť. Cestou do Viedne sme sa ešte zastavili na hrade Oberkapfenburg. Konala sa tam šou dravcov, kde nám nad hlavami lietali orly, sokoly a iní vtáci. Boli tam aj sovy. Čítil som sa ako u Harryho Pottera. Na konci sme mali krátku prehliadku hradu – v pivnici bola súdna sieň a zo strechy sme mali krásny výhľad na okolie.

Už sa teším na ďalší letný tábor SOVA.

Miško Richter, 13 rokov

Prázdniny bez tábora si nievim predstaviť
Moja mama mi vravela, že letné prázdniny bez tábora si nevedela predstaviť, v jej čase to boli letné pionierske tábory a vraj si pamätá na každý, aj keď to už bolo veľmi dávno.

Tento rok sme boli v tábore spolu. Ja a mama. Bolo to dobré aj zlé. Mala som mamu síce každý deň pre seba, ale každý deň ma aj sledovala, čo bolo menej dobré. Zážitkov z tábora mám veľa, ale spomeniem ten pre mňa najkrajší. Národný

park Gesäuse. Tam bolo tak nádherne, že mi na vyjadrenie tej krásy chýbajú slová. Úzky chodník lesom, veľa zastávok, veľa stanovišť, zákutí. Dokonca som sa naučila chodiť na drevených paliaciach-chodúľoch. Ale úplne naj bola rieka Enns, ktorá tečie týmto národným parkom. Bola taká studená, že keď sme si vykasali nohavice až po zadok a ponorili do nej nohy, až to od zimy zaboľelo. Nevadilo nám to, naozaj nikomu. Smiali sme sa, šantili a robili mlynské kolesá, všetko bolo dovolené. Nemôžem sa už dočkať ďalšieho tábora. A áno, super bolo aj bodovanie izieb, vyhrala som prvé miesto. A aby som nezabudla, naučila som sa aj nové slovenské slovo. „Kuriatko“.

Rytier Miško a hradná dáma Mary von Oberkapfenburg

Júlia odvážne skúša chodiť

Keď ráno Elenka zavelila, že ideme do lesa hľadať perníkový domček, v ktorom sú ukryté kuriatka a sľúbila za ich nájdenie aj sladkú odmenu, o dušu som v lese hľadala sliepku s kuriatkami. No keď potom povedala, že si z nich urobíme praženicu, krivo som na ňu kukla. Myslí to vážne? A skoro som prestala tie kuriatka hľadať. Nakoniec som sa ale dozvedela, že kuriatka sa po slovensky volajú aj malé žlté hříbiky. A áno, je z nich naozaj chutná praženica.

Júlia Kaya, 9 rokov

Ďakujem za tento mega čas!

Tábor v Admonte bol pre mňa super zážitok. Milujem prírodu, veľmi som si užívala krásny výhľad zo zámku, úžasný les a vynikajúce jedlo. Výlety, túry a byť v dobrom kolektíve som si naozaj vychutnala.

Lea Piovarčí, 16 rokov

Sokoliarka Natálka na hrade Oberkapfenburg

Bývanie na zámku

V tábore sa mi veľmi páčilo, lebo sme bývali na zámku a robili veľa výletov. Najviac sa mi páčilo, keď sme boli na na vtáčej show a ja som mohla držať jedného z nich.

Natálka Wimmer, 7 rokov

Valerie na zážitkovom ihrisku vo Weitental

Tento rok sme boli so Sovou v tábore v Admonte. Robili sme veľa výletov a každý večer diskotéku. Jedlo mi tiež veľmi chutilo. Najviac sa mi páčilo v knižnici v kláštore Admont, kde sme videli aj tajné dvere. Dúfam, že aj na budúci rok pôjdem do takého pekného tábora.

Valerie Wimmer, 11 rokov

Lea s motýľom na dlani

10. narodeniny som oslávila na zámku

Zuerst wollte ich nicht nach Admont fahren, weil ich keinen dort kannte. Dann bin ich doch mitgefahren und es hat sich gelohnt. Es gab dort gutes Essen und lustige Spiele. Am meisten hat es mir gefallen, als sie eine Geburtstagsparty für mich gefeiert haben. Sogar haben die Kinder für mich einen Tanz vorbereitet und mir noch eine Schokotorte gegeben. Das war eine sehr schöne Woche. Ich würde dort nochmal hinfahren wollen.

Hanka Vopickova, 10 rokov

No povedzte, nie sú z nás krásni dvorania?

Pekný les a čerstvý vzduch

Krásne boli tie veľké izby. Veľmi sa mi páčil aj výhľad zo zámku. V lese pri Johnsbachu sme našli super palice a zobrali sme ich domov.

Maxi Erbek, 10 rokov

Mne sa páčilo, že sme mali krásny hotel, pekný les a čerstvý vzduch.

Renas Erbek, 7 rokov

Na budúci rok ideme znova!

V tábore bolo super. Mali sme obavy, lebo ešte nevieme dobre po nemecky, ale aj tak sme si tam našli dobrých kamarátov a kamarátky. Najviac ma bavila turistika a hry, ktoré sme hrali. A bolo tam super jedlo. Na budúci rok ideme znova. ■

Timko a Tamarka Lapinovci, 11 rokov

Hanka s narodeninovou tortou v rytierskej sále

Horský zvodca Timko skúša šťastie na chodúloch

Šikovná bábkoherečka Helena Kramar so psíkom aj mačičkou a nadšení malí diváci

DIVADIELKO O PSÍKOVI A MAČIČKE

Bábkové predstavenie O psíkovi a mačičke v nedeľu 13. septembra som si nemohla nechať ujsť. Mám na to dva pádne dôvody.

Po prvé: psíček a mačička sú jednoducho moja srdcovka. Majster Čapek vložil do útlej knižky toľko ľudskosti, múdrosti a dobra, že ich príbehy už po generácie sprevádzajú detstvom takmer všetky slovenské a české deti. Hoci mám už na chrbte štyri krížiky a aj keby som doma nemala šesťročnú dcéru, pre ktorú to divadielko bolo určené, určite by som šla i sama. Len tak, posadiť sa, byť znovu dieťaťom a baviť sa na mačičkinej a psíčkovkej nešikovnosti, na ich svojráznom spôsobe, ako viesť domácnosť, na tom, ako sa tak veľmi chceli podobat ľuďom. Nechať sa znovu uistiť, aspoň v rozprávke, že dobro zvíťazí, zlo bude potrestané a všetko je tak, ako má byť.

Po druhé: psíček a mačička je česko-slovenská záležitosť a za hranicami ich príbehy nepozná nik. Tí dvaja sú výlučne česko-slovenské kultúrne bohatstvo. A o to som nechcela svoju dcéru ukrátiť.

V spolkovvej miestnosti vládla príjemná atmosféra, všade bolo počuť slovenčinu. Domček pod lesom, kde svorne žijú psíček s mačičkou, už čakal na šikovné ruky pani Heleny Kramar, ktoré oživil ich príbehy. Divadielko v kufri – výstížne. Minimalistické kulisy, pani Kramar je scenáristkou aj herečkou v jednej osobe. Keď sa zo záku-

lia o zval brechot a vzápätí hlasné mňaukanie, v miestnosti bolo zrazu ticho. Aj tí najmenší pozorne sledovali, čo sa bude diať. Na scénu prišli mačička a psíček – najlepši kamaráti, ktorí bývali spolu pod jednou strechou, len to gazdovaniu im veľmi nešlo.

V divadielku sa objavila aj moja najobľúbenejšia pasáž z knihy, ktorú po nemecky veľmi rada hrám s maňuškami aj mojim deťom v škôlke. Tá o torte. Ako sa psíček s mačičkou rozhodli upiecť tortu a, samozrejme, do nej nahádzali bez rozmyslu všetko, čo im chutí: cibuľu, bravčové koleno, myši, skrátka všetko, čo tak psíčkovia a mačičky obľubujú. Samozrejme, to, čo napečú, sa nedá jesť a nakoniec sa na ich nepodarok ulakomí okoloidúci hladný pes. Je jasné, že sa to neskončí dobre a ten pes z ich „torty“ dostane riadne bolenie brucha. Ako inak, kradnúť sa nemá, aj keď ide o tortu, ktorú by naozaj nezozral ani pes.

Nie len o varení bolo toto nedeľné predstavenie. Aj o tom, že hračky sa nemajú vyhadzovať a že každé dieťa by si na tie svoje malo dávať poriadny pozor, pretože aj hračky majú dušu a plačú, keď ich deti opustia. Pani Kramar zožala od detí úprimný nadšený potlesk.

Po divadielku sa miestnosťou niesla sladká vôňa medovníčkov. Nie hocijakých, ale vo forme psíčka, mačičky alebo labky, skrátka také, ktoré harmonizovali s príbehom. Deti si potom s pomocou rodičov medovníčky vyzdobili. Tak to bola taká sladká bodka na záver. ■

Andrea Virk

Naša Cilka nielen učí slovenčinu, ale pečie aj vynikajúce medovníčky!

Opäť jedno z podujatí, ktoré pobavilo malých aj veľkých

Veľká radosť z vlastnoručne ozdobených medovníčkov

Milé študentky
a milí študenti,

začiatkom októbra sa nám rozbehol zimný semester 2020 na Inštitúte slavistiky. Vzhľadom na aktuálnu situáciu musíme dodržiavať prísne bezpečnostné pokyny, predovšetkým regulovaný – maximálny počet študentov v jednotlivých triedach, aby sme zachovali tzv. bezpečnú vzdialenosť. Od tejto skutočnosti sa následne odvíja formát výučby: prezenčná, dištančná alebo hybridná, ktorá kombinuje predchádzajúce dva formáty. Jednu takúto „hybridku“ máme aj na slovakistike a je ňou predmet základy slovenského jazyka. Naša slovenčinárska „hybridka“ je výnimočná nielen svojou formou, ale aj počtom študentov, ktorí sa tento rok rozhodli obohatiť svoje jazykové zručnosti o slovenčinu. Tých máme tento rok rovných tridsaťpäť! Verím, že aj pre vás si začiatok zimného semestra pripravil mnohé pozitívne prekvapenia a s prehľadom zvládnete všetky výzvy, ktoré sa na vašej ceste objavia.

Srdečne
Vaša Viki

BLACK LIVES MATTER

„Black Lives Matter! Black Lives Matter! Black Lives Matter! ... No Justice, no Peace! No Justice, no Peace!“ bolo počut počas zhromaždenia na Námestí ľudských práv vo Viedni. Napriek aktuálnej situácii súvisiacej s pandemiou sa vo štvrtok 4. júna 2020 – podľa odhadu polície – okrem pôvodne nahlásených 3 000 zhromaždilo až vyše 50 000 ľudí! Zjednotený dav proti rasizmu sa pohyboval od Omofumovho pomníka smerom k námestiu Karlsplatz, pričom bolo vidno veľké množstvo plagátov, ktoré akoby siahali až do neba. Na plagátoch boli okrem citátov aj fotky Georga Floyd a Breyonny Taylorovej a taktiež zdvihnuté päste. Omofumov pomník je venovaný Marcusovi Omofumovi, nigérijskému utečencovi, ktorý v roku 1999 po údajnom zlom zaobchádzaní troch rakúskych policajtov prišiel o život.

Na zhromaždení sa zúčastnilo viac ľudí, než sa očakávalo, čo je úžasný výsledok. Rôzne médiá, ako ORF, der Standard, die Presse, der Kurier a ďalšie uverejnili správy o tejto demonštrácii. Nasledujúce dni pokračovali ďalšie akcie, napríklad pred americkým veľvyslanectvom vo Viedni. Black Lives Matter sa medzitým stalo medzinárodným hnutím proti White Privilege, proti policajnému násiliu a všetkým rasistickým útokom – a má prvky odbojového hnutia ako podobné hnutia v minulosti. V 20. storočí viacerí hrdinovia, ako napríklad Martin Luther King Jr., Malcolm X či Rosa Parks, inšpirovali a motivovali ľudí k boju za dôstojný život pre každého človeka. I keď súčasné hnutie vzniklo v Amerike, aj mestá ako Bratislava a Viedeň ukázali, že je dôležité bojovať proti rasizmu a vždy chrániť ľudské práva. Rôzne podujatia a iné prejavy odporu proti rasizmu pokračujú a organizujú ich rozliční aktivisti. Novinárka a aktivistka Imoan Kinshasa založila Black Lives Matter Vienna spolu s ďalšími zaujímavými osobnosťami, ku ktorým patrí napríklad Mugtaba Mahmoudah, 19-ročný organizátor BlackLivesMatter-Demo vo Viedni. Za toto hnutie sa v našom hlavnom meste postavila najmä rakúska lekárka a politička Mireille Ngosso, ktorá pochádza z Konga.

Za hashtagom „BlackLivesMatter“ sa od roku 2013 nahromadilo veľké množstvo informácií od protestujúcich. Black Lives Matter nemá centrum, je globálnym hnutím s niekoľkými hotspotmi. Hnutie založili hlavne tri ženy z afroamerického spoločenstva, sú to Alicia Garza, Patrisse Cullors a Opal Tometi. Prvý národný protest sa konal v roku 2014 v meste St. Louis, zúčastnilo sa na ňom viac ako 500 ľudí, ktorí nikdy nezabudnú na Freedom Ride to

Zjednotený dav proti rasizmu vo Viedni

Ferguson – politický protest z roku 1961. Toto hnutie inšpiruje aj ďalšie organizácie a hnutia, napríklad hnutie za občianske práva Afroameričanov v USA alebo organizáciu Black-Feminism.

Vo Viedni sa organizujú rôzne akcie hlavne cez sociálne siete Facebook a Instagram. Projekt „schwarzegeschwister“ zverejnený na Instagrame, plný rôznych akcií, sa konal v týždni od 19. do 25. októbra 2020 na niekoľkých miestach vo Viedni, napr. na Donaukanal. Na konci týždňa sa organizovali aj workshopy pre účastníkov, ktorí už zažili alebo boli svedkami tzv. Racial Profiling a policajného násillia. Podporovatelia hnutia teraz čakajú na výsledky volieb prezidenta v USA a na to, ako sa politická situácia a atmosféra v nasledujúcich mesiacoch vyvinie. Budúcnosť ukáže, akým smerom sa potom bude uberať aj hnutie Black Lives Matter. ■

Christina Teufl

Použité zdroje:

<https://www.history.com/topics/black-history/freedom-rides>

<https://blacklivesmatter.com/black-lives-matter-co-founders-patrisse-cullors-alicia-garza-and-opal-tometi-named-to-times-annual-time100-list-of-the-100-most-influential-people-in-the-world/>

"Skutočným vírusom je rasizmus!" - jedno z hesiel na Karlsplatz

Viktória Kissová

LITERÁRNA JESEŇ 2020

V divadle TheaterArche sa 20. a 21. októbra konal 13. ročník festivalu Literárna jeseň. Festival každoročne organizuje Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur (Dokumentačné stredisko pre východo- a stredoeurópsku literatúru). Jeho cieľom je predstaviť autorov zo strednej Európy, ktorí síce hovoria rozličnými jazykmi, ale patria do spoločného kultúrneho priestoru. Pôvodne mali všetci autori čítať svoje diela v origináli, pandemická situácia však mnohým znemožnila pricestovať. Vďaka atmosfére v divadle bolo aj čítanie nemeckých prekladov diel v podaní herečiek a hercov veľmi pútavé.

Slovensko v prvý deň festivalu reprezentovalo čítanie z románu **Konvália – Zakázaná láska Rudolfa Dilonga** od **Denisy Fulmekovej**. Tento román je zaujímavý z niekoľkých hľadísk. Nielenže jeho námetom je rekonštrukcia reálnych životných udalostí, s ktorými sa vyrovnávala hlavná hrdinka románu Valéria Reiszová, ale mapuje aj osudy židovskej komunity a širšie spoločensko-politické udalosti na Slovensku počas 20. storočia. Ďalší netradičný rozmer dáva knihe skutočnosť, že Valéria bola životnou láskou Rudolfa Dilonga, františkánskeho kňaza a vedúcej osobnosti básnickej skupiny Katolícka moderna. Dilong je zároveň otcom Valériinej dcéry Dagmar a – hádate správne – je aj starým otcom autorky Denisy Fulmekovej.

Valéria Reiszová, ktorej identita je skrytá pod menom Konvália, bola židovského pôvodu a len vďaka angažovanosti Rudolfa Dilonga sa zachránila pred deportáciou do koncentračného tábora. Autorka mala k Valérii veľmi blízky vzťah, bola to jej vlastná babička, preto čitateľa na viacerých miestach upozorňuje, aby neočakával jej objektivitu: „... neochvejne stojím na jej strane, nech by ju osočili, ponížili či ohovorili na tisíc možných spôsobov.“ V tomto zmysle ide o veľmi osobný román, v ktorom autorka odhaľuje mnohé (aj kontroverznejšie) aspekty zo života svojich starých rodičov, ale aj jej vlastného – úprimne a empaticky, bez pátosu. Autorka však nevedie dialóg len s minulosťou a sama so sebou, ale počíta aj s reakciou čitateľa.

Román dozrieval v mysli autorky niekoľko rokov, pričom neustále cítila tarchu zodpovednosti, ako čo najvernejšie rozpovedať príbeh jej milovanej babičky Valérie: „A tak sa neprestajne vraciam k jej príbehu, a hoci v ňom nachádzam

Spisovateľka Anna Wiedenholzer číta zo svojho románu *Finde einem Schwan ein Boot*

miesta, ktoré nemám osvetlené, primkynam sa k rodinnej histórii ako niečomu fundamentálnemu a posilňujúcemu. Možno aj preto si už mesiace lámam hlavu, ako čo najlepšie a najpresnejšie rozpovedať svoju verziu jej života.“

Príbeh Valérie sa začína v Malackách, kde sa narodila. V tomto meste jej rodičia Reiszovci prevádzkovali vychýrený hostinec. Zvláštny význam bude mať vo Valériinom živote aj Viedeň, konkrétne štvrť Dornbach: „Len čo sa z nej stane školáčka, pravidelne ju pozýva na prázdniny do Viedne otcova sestra Lujza, vydatá za zámožného maliara – baróna Andreasa von Reisingera, člena výtvarného spolku secesistov a zároveň vášnivého zberateľa umenia. ... U Reisingerovcov sa Valika naučí po nemecky.“ Znalosť nemeckého jazyka Valike príde veľmi vhod počas druhej svetovej vojny, keď vďaka nej od gestapákov získa doklady potvrdzujúce nemecké občianstvo pre seba i svoju dcéru Dagmar.

Slovenská literárna história robila ostrú deliacu čiaru medzi Rudolfom Dilongom básnikom a Rudolfom Dilongom človekom. Na hodinách slovenčiny sa študenti nezodvedia, akým významným spôsobom ho ovplyvnila láska k Valérii a skutočnosť, že bol aj otcom. Jeho osobnosť bola nepochybne oveľa komplexnejšia než ju zachytáva učebnicovo redukovaný obraz básnika. Tento nepomer vyrovnáva Fulmekovej kniha: „Je umelcom, ktorý sa bude pre svoje verše súžiť do úmru. Bolesť je jeho paralelným dýchaním a pocit smútku a nepochopenia bude jeho daňou za talent a osudovou črtou jeho povahy.“

Veľké dejiny sa v románe prelínajú s dejinami malými. Keď v roku 1939 vzniká klérofašistický Slovenský štát, katolícky básnik a podporovateľ slovenskej samostatnosti Dilong sa dostane na jeho čelo. Zrejme aj jeho oslavné básne na vznik Slovenského štátu a Hlinkovu gardu prispeli k jeho rozšíreným kompetenciám, vďaka ktorým mohol Valériu Reiszovú ochrániť pred deportáciou: „Na Slovensku bolo odjakživa možné takmer všetko. A dobrá protekcia mohla naozaj človeku zachrániť život. Aspoň dočasne.“ Dilong vďaka svojim kontaktom zohnal pre Valériu falošné doklady aj nové bývanie. Tieto udalosti mali však vplyv na jeho ďalší osud. Po druhej svetovej vojne emigroval, najskôr žil v Argentíne a neskôr v USA. V emigrácii nadviazal spojenie s Valériou aj dcérou Dagmar. Autorka uvádza, že „najstaršie datovaný list je zo dňa 25. novembra 1964, ešte z Argentíny, a posledný je z 8. mája 1979 zo Spojených štátov“.

Fulmekovej román je biografiou založenou na orálnej histórii, na detailnej analýze dostupných materiálov, listov, fotografií, zápisov v matrikách a podobne. *Konvália* reprezentuje však aj ženské písanie, ktoré citlivo vracia miesto ženám v dejinách písaných mužmi. Prostredníctvom jednoduchého neprifarbeného rozprávania pred čitateľom ožívajú hrdinky a hrdinovia minulosti. ■

V článku sú použité citáty z knihy *Denisy Fulmekovej Konvália, Slovart, 2016.*

Čítanie úryvkov románu *Konvália* v divadle TheaterArche

Zuzana Vančová

Na viedenskom letisku som začala pracovať za check-in pultom takmer pred ôsmimi rokmi, keď bol svet ešte v poriadku. Odvtedy som si letiská spájala s nespočtým množstvom cestujúcich z celého sveta a nekonečným ruchom. No jedného dňa náhle nastalo ticho.

Schwechat v marci - prázdny terminál 1

Fotografie: Zuzana Vančová a Lenka Martišovičová

Tak ako sa koronavírus náhle začal šíriť svetom, tak sme aj na letisku začali pociťovať prvé zmeny. Osobne som strach z vírusu vo februári ešte nezdieľala, ale spomínam si, že množstvo známych sa ma pýtalo na leteckú situáciu, či môžu odletieť alebo priletieť, či to je bezpečné, či v práci nosíme rúška a sme dostatočne chránení. Vždy som ich ubezpečovala, že je všetko v poriadku a netreba sa báť. Ale zlom nastal v marci a vo vzduchu začínala byť panika. Letisko bolo vtedy ešte pomerne plné, pretože ľudia z každého kúta sveta sa snažili dostať domov.

Prvé problémy

Dovolenky a výlety v Rakúsku museli byť stornované a každý chcel najbližším lietadlom opustiť krajinu. Cestujúci často čakali aj hodiny v rade na výmenu letenky, lenže začínalo to byť problematické, lebo stále viac letov zrušilo prevádzku. Takisto aj Slováci v zahraničí chceli prísť domov, ale boli v neistote, pretože nevedeli, či sa im to včas podarí – tak ako aj moja kamarátka Lenka, ktorá bola pracovne v Japonsku. Spoločnými silami sa nám podarilo jej letenku prehodit na skorší dátum a jej šťastie v nešťastí spočívalo v tom, že sa dostala na úplne posledný a už jediný let, ktorý z jej destinácie premával. Ďalší problém ale nastal po prilete do Rakúska, keďže sa uzavreli slovenské hranice

a po Lenku nemohol nikto prísť. Tak sme ju zaviezli k hraničnému priechodu, kde peši musela prejsť na slovenskú stranu a odtiaľ ju odviezli domov, kde ju čakala karanténa. Problém s hranicami trápil aj množstvo mojich kolegov, pretože na letisku pracuje veľa Slovákov aj Maďarov, ktorí do práce musia dochádzať. Šok zažila aj moja kolegyňa, ktorá sa v priebehu služby zrazu dozvedela, že pre nové nariadenia sa nedostane domov na Slovensko, resp. potom naspäť do práce. To obdobie bolo chaotické a nikto nevedel, ako to celé bude pokračovať.

Prázdne letisko a súčasná situácia

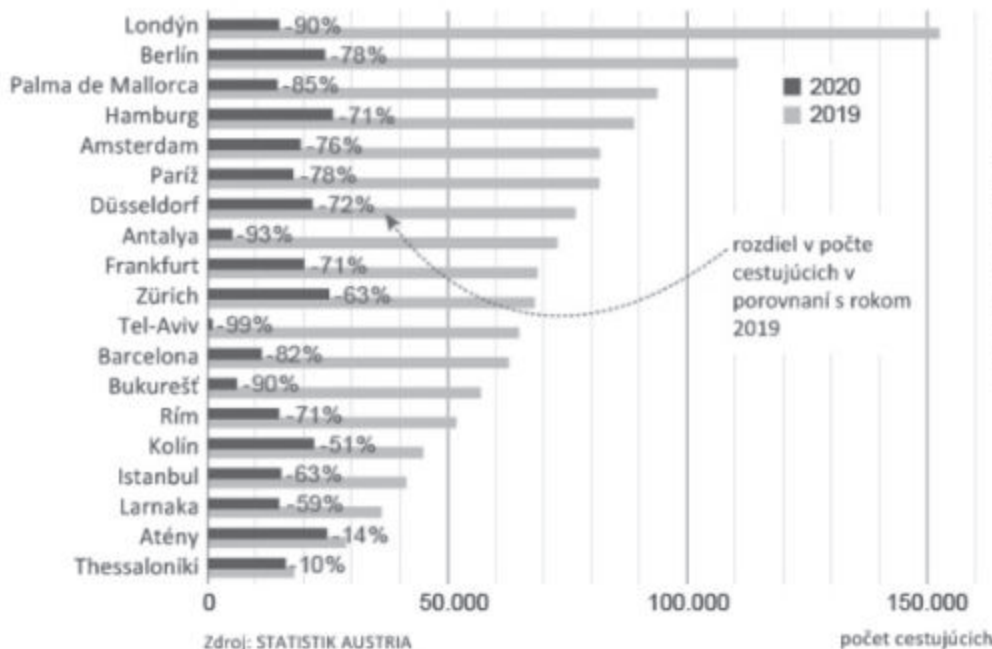
Razom nastal útlm a lietadlá prestali takmer úplne premávať a príletové aj odletové haly zívajú prázdnotou. Terminály 1 a 1A sa dokonca úplne uzavreli a zostali nepoužívané až do dnes. Do práce som cez najväčšiu pandémiu chodila minimum z minim a bolo to priam surreálne vidieť na informačnej tabuli tak málo letov, že sa dali spočítavať na prstoch dvoch rúk. Napríklad v máji zaznamenalo viedenské letisko iba 23 283 cestujúcich, čo je oproti minulému roku mínus 99,4%. Cez letné mesiace sa letecká situácia začala zľahka zlepšovať, keďže sa postupne uvoľňovali nariadenia. Ľudia si trúfili znova letieť na do-

Cestovanie a najmä lietanie ma vždy fascinovalo a už od malička som si užívala tú jedinečnú atmosféru, ktorá na letiskách vládla. O to viac som sa tešila, keď ma popri štúdiu zaviedli kroky práve na Schwechat, kde som zostala pracovať až dodnes. Prvotné ružové okuliare som ale bleskurýchle odložila, pretože byť pasažierom a tešiť sa na dovolenku je predsa len rozdiel, ako vybavovať stovky cestujúcich, riešiť vstupné víza, hádať sa kvôli nadpočetnej batožine a behať celý deň z check-inu k odletovej bráne a naspäť. Tým nechcem povedať, že by ma práca nebavila a nenapĺňala, práve naopak, posunula ma ďalej a veľa ma naučila, ale mnohokrát to skutočne nebolo med lízaf.

Rekordy do marca 2020

Vedeli ste, že v roku 2019 zaznamenalo viedenské letisko až 31 661 727 cestujúcich na 266 802 letoch? Bol to dosiaľ rekord a letecká doprava sa nachádzala na vrchole. Samozrejme, čím viac cestujúcich, tým viac práce pre nás. Najstresujúcejšie obdobie bývalo tradične cez letnú sezónu, keď boli lietadlá pravidelne preplnené, príliš veľa príručnej batožiny, meškania a množstvo nadčasových hodín. Vtedy sme ale netušili, že jedného dňa nám bude všetko toto chýbať a na tie staré „dobré“ časy budeme len nostalgicky spomínať.

Rakúska letecká doprava v lete 2020 v porovnaní s predošlým rokom

ŽIVOT NA LETISKU

volenky, ale často to bolo spojené s neistotou. Nakoľko sme vždy mali v lete práce ako na kostole, tak toto leto sme nemali problém s extrémnym počtom cestujúcich alebo nadmernou príručnou batožinou. Tohtoročné napätie spočívalo a naďalej spočíva v tom, že vstupné nariadenia do krajín sa menia zo dňa na deň a okrem víz musia niektorí pasažieri predložiť negatívny test na koronu, ako aj rôzne iné dokumenty, ktoré daná krajina vyžaduje a ktoré

my musíme skontrolovať. Je to spojené s veľkou zodpovednosťou, takže i keď sú lietadlá poloprázdna, check-in a kontrola dokumentov zaberá dnes mnohokrát viac času ako v minulosti pri plných letoch.

Tak ako všade inde aj život na letisku bol pred pandémiou iný. Ale všetko zlé je na niečo dobré a my sme si mohli uvedomiť veľa vecí, zmeniť pohľad na život a viac si vážiť našu prácu aj zdravie. ■

Takmer všetky lety zrušené...

Z HISTÓRIE LETISKA

Viedenské letisko bolo pôvodne vybudované ako vojenské letisko v roku 1938. Na jeseň 1945 ho prevzali britské jednotky, hoci sa nachádzalo v sovietskej zóne. V roku 1954 **Schwechat** nahradil letisko Aspern ako hlavné letisko v krajine. V tom čase sa tam nachádzala len jedna vzletová a pristávacia dráha. Výstavba novej odbavovacej budovy sa začala v roku 1960 a v 70. rokoch bola vybudovaná už aj druhá vzletová a pristávacia dráha. Zatiaľ čo začiatkom 90. rokov letisko zamestnávalo približne 1 800 pracovníkov, v roku 2014 sa ich počet zvýšil na 20 tisíc. V roku 2006 sa začala výstavba nového terminálu a do prevádzky bola uvedená 109 metrov vysoká riadiaca veža, ktorá umožňuje prehľad o celom areáli letiska a ponúka tiež nočnú laserovú show, ktorá víta cestujúcich aj z lietadla. Nový terminál, ktorý umožňuje odbaviť až 30 miliónov cestujúcich ročne, bol otvorený v júni 2012. Letisko Schwechat s obľubou využívajú aj cestujúci zo Slovenska. V roku 2019 ho 77 leteckých spoločností spájalo s 217 destináciami v 68 krajinách na celom svete. V súčasnosti sa predpokladá, že do roku 2025 bude nevyhnutná aj tretia pristávacia dráha – projekt už bol odobrený aj napriek verejným protestom a námietkam niektorých ekologických organizácií a miestnych komunít.

AUS DER GESCHICHTE DES FLUGHAFENS

Der Wiener Flughafen wurde ursprünglich im Jahr 1938 als Militärflughafen errichtet. Im Herbst 1945 wurde er von britischen Einheiten übernommen, obwohl der Flughafen in der sowjetischen Zone lag. 1954 ersetzte **Schwechat** den Flughafen Aspern als Hauptflughafen des Landes. Zu diesem Zeitpunkt hatte der Flughafen nur eine einzige Piste. Der Bau des neuen Terminals begann 1960 und in den 70ern wurde auch eine zweite Piste errichtet. Während der Flughafen Anfang der 90er noch rund 1.800 Mitarbeiter beschäftigte, waren es 2014 rund 20.000. 2006 wurde mit dem Bau eines neuen Terminals begonnen und der 109m hohe Flughafen-Tower ging in Betrieb, welcher einen Ausblick auf das gesamte Areal sowie in der Nacht eine Laser-Show bietet, die auch Fluggäste anlockt. Das neue Terminal wurde im Juni 2012 eröffnet und ermöglicht die Abfertigung von 30 Mio. Fluggästen jährlich. Der Flughafen Schwechat wird auch gern von slowakischen Reisenden genutzt. Im Jahr 2019 haben 77 Fluggesellschaften den Flughafen mit 217 Destinationen in 68 Ländern der Welt verbunden. Heutzutage wird angenommen, dass bis 2025 eine dritte Piste unzugänglich sein wird – das Vorhaben ist bereits entgegen öffentlicher Proteste und Einwendungen von Umweltorganisationen und Bürgerinitiativen bewilligt worden.

Autorka článku Zuzana (vľavo) s kolegyňou Natáliou

Prázdná priletová hala v Schwechate

ZÁPISY

DO 1. TRIEDY Rg:

8. – 12. FEBRUÁRA 2021

8.00 – 16.00 hod.

Termín na prihlásenie si treba dohodnúť v týždni od 11. – 15. 1. 2021

DO 5. TRIEDY Rg:

15. – 19. FEBRUÁRA 2021

8.00 – 16.00 hod.

Termín na prihlásenie si treba dohodnúť v týždni od 11. – 15. 1. 2021

Na zápis si privedte aj dieťa!

Prosíme, doneste si so sebou:

1. Prihlášku
2. Školskú správu 4. ročníka VS, resp. 8. ročníka
3. Meldezettel
4. Rodný list
5. Potvrdenie o štátnom občianstve
6. Krstný list
7. 1 foto pre školský preukaz
8. Zmluvu so zriaďovateľom + 70 € kauciu
9. Prihlášku do družiny
10. Štatistický list (dostanete v škole)

ADRESA:

pRg/pORg3 mit Öffentlichkeitsrecht des Schulvereines Komenský
 Mag. Helena Huber
 Schützengasse 31
 1030 Wien

Tel.: (0043 1) 713 31 88 – 60
 www.rgkomensky.at

ZÁPISY

DO 1. TRIEDY VS:

Vzhľadom na súčasné opatrenia prosíme rodičov, aby sa ohľadom zápisu do 1. triedy Volksschule obrátili priamo na vedenie školy.

KONTAKT:

Mgr. Dipl. Päd. Marcela Ofner
 Riaditeľka VS
 Tel.: (0043 1) 713 31 88 -20
 E-mail: dirvs@komensky.at

Riaditeľka VS

Tel.: (0043 1) 713 31 88 -20
 E-mail: dirvs@komensky.at

Učiteľka Lenka Šalingová Holubcová so svojimi družinármi

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ PREDSTAVUJE Lenka Šalingová Holubcová – družinárka

Pochádzate zo Žiliny, tam ste začali aj svoju pedagogickú činnosť. Čo vás privedlo k tomu, usadiť sa v nemecky hovoriacom prostredí?

V Bratislave som študovala na Univerzite Komenského a ešte počas štúdia som začala učiť slovenský a anglický jazyk na strednej škole. „Komenský“ ma sprevádza celým životom – po skončení štúdia kulturologie som pôsobila ako pedagogička a vedecko-výskumná pracovníčka na FIF UK, kde som sa venovala dejinám národných kultúr a neobišla ani osobnosť a dielo J. A. Komenského. Momentálne som zamestnaná v Školskom spolku Komenský. Úprimne povedané, na obecnú školu ma spočiatku privedli praktické dôvody, keďže sme sa vo Viedni zabývali a usadili s manželom, ktorý tu už dlhšie pracoval.

Čo predstavuje práca učiteľky v družine? Dohlídate, aby si deti urobili domáce úlohy, alebo je v tom aj niečo viac?

Naša škola patrí v rakúskom školskom systéme k „celodenným otvoreným školám“ a popoludňajšie vyučovanie je povinné. Domáce úlohy v tom obvyklom význame a ponímaní prakticky nie sú. Ide o úzku spoluprácu tímu pedagógov, kam okrem triedneho učiteľa, učiteľa nemeckého, českého a slovenského jazyka patrí i ja ako voľnočasový pedagóg – „družinár“. Spolu sa v čase, ktorý je označovaný ako „Lernzeit“, venujeme vcelku individuálne žiakom a ich nedostatkom v jednotlivých predmetoch. Učebné materiály sú často „šité na mieru“ potrebám dieťaťa.

Aké nové výzvy vo vašom povolani pre vás znamená tento rok, poznačený koronakrízou?

Celý rok je náročný nielen v osobnom, ale i v pracovnom živote. Koronavírus nás zastihol v marci nepripravených a vystrašil nás. Do školy sa počas prvého lockdownu prihlásilo viac detí, ktorých rodičia nemali inú možnosť a pracovné povinnosti im neumožnili celoden-

nú starostlivosť. My, voľnočasoví pedagógovia sme boli v „pohotovosti“ v škole a učiteľia sa naplno venovali online vyučovaniu.

Prečo by ste vašim známym odporučili práve školu Komenský?

Je veľmi ťažké odpovedať bez emocionálneho vkladu. V škole sme úžasná partia, k čomu prispieva vedenie. Určite nehovorím len za seba, že tu panuje rodinná atmosféra aj vo vzťahu k rodičom, pri riešení problémov pristupujeme veľmi individuálne. Naša bilingválna škola ponúka vyučovanie nemeckého jazyka pre česky či slovensky hovoriace deti, ale i pre deti, ktorých materinská reč je nemčina. Vyučovanie slovenského jazyka kopíruje štandardy predmetu slovenského jazyka na Slovensku. V popoludňajších hodinách ponúkame rôzne krúžky v priestoroch školy, využíva sa divadelná sála, telocvična a všetkými obľúbený veľký školský dvor, ktorý je príťažlivo vybavený, aktuálne i trampolínou. ■

Spracovala: Ingrid Žalneva

V popoludňajších hodinách na ihrisku

DAS LOFT

Praterstraße 1, 1020 Wien

Luxusná reštaurácia das loft sa nachádza na 18. poschodí hotela so/vienna (bývalý softel) s pravdepodobne najkrajším panoramatickým výhľadom na Viedeň. Nielen výhľad, ale aj samotné priestory reštaurácie stoja za obdiv, predovšetkým žiarivý markantný strop švajčiarskej dizajnerky Pipilotti Rist, ktorá svojím umeleckým dielom dodala reštaurácii nezameniteľnú unikátnosť. Niet pochýb, že kulinársky zážitok v týchto priestoroch je veľkolepý, a to aj preto, lebo vám jedlo pripraví tím šéfkuchára Petra Duranského, ktorý ako prvý Slováč získal michelinskú hviezdu. Viedenský loft má toho so Slovenskom viac spoločné, ako ste možno tušili, pretože okrem šéfkuchára pochádza zo Slovenska aj manažér reštaurácie, hlavný somelier a taktiež trinásť špičkových kuchárov. Nezáleží či loft navštívite na raňajky, brunch alebo večer, každopádne rátajte s nezabudnuteľným zážitkom.

Keďže jedlá a prísady, ktoré sa na ich prípravu používajú, sú dosť extravagantné, tentoraz vám neponúkame recept, ale pre inšpiráciu sme vybrali aspoň niečo z aktuálnej ponuky:

Foto: Andreas Stuchlik

MENU

DAS
loft

www.dasloftwien.at

Fotografie: Zuzana Vančová

Grilovaný jahňací chrbát s baklažánovým pyré servírovaný s baklažánovým koláčikom z petržlenovej peny a vypráženým cicerom

Cviklovo-hovädzí tatarák servírovaný v hovädzej kosti s domácou šiškou plnenou cesnakovým krémom a posypanou matcha

Vyprážené ustrice v japonskej strúhanke panko so sladkokyslým nálevom a japonskou limetkou yuzu

Spracovala:
Zuzana Vančová

Ďakujeme vedeniu reštaurácie za poskytnutie poukazu na raňajky v lofte pre dve osoby. Šťastného výhercu vyžrebujeme spomedzi členov RSKS na niektorom z našich najbližších podujatí.

PF 2021

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

V NOVOM ROKU 2021 VÁM PRAJEME HLAVNE PEVNÉ ZDRAVIE A TEŠÍME SA NA STRETNIUTIA PRI NAŠICH SPOLKOVÝCH PODUJATIACH!

NAŠE CESTOVANIE DO MINULOSTI

Umenie a umelecký cit sa má vzbudzovať už v útlom veku, aby si oči zvykli na krásu a vkus pre najčistejšie umelecké formy všetkých čias. To sú slová Arthura Kruppa z roku 1909 pri otváracíj ceremoníi dvoch škôl v Berndorfe v Dolnom Rakúsku. Obe slúžia dodnes v ich pôvodnej nezvyčajnej podobe. Každá z 12 školských tried je zariadená v inom historickom štýle a umožňuje deťom doslova prežívať svetové dejiny. Naša početná výprava zo spolku SOVA sa tiež vydala na cestu do minulosti. V Berndorfe sme v priebehu hodinky za odborného výkladu pani Dr. Zlowa prešli obdobím egyptským, dórsnym, pompejským, byzantským a maurským, cez obdobie rímske i románske, až po gotiku, barok a rokoko. Naše putovanie sme ukončili v čase panovania Ľudovíta XIV. – kráľa Slnka, a Napoleona v období empirickom. Že sme školu navštívili počas prázdnin, nikomu z detí vôbec neprekážalo. A všetci sme sa zhodli na tom, že do takejto čarovne umelecky zariadenej školy by sme tiež veľmi radi chodili.

Text: Elena Mandik, Fotografie: Ľubomíra Wimmer-Pastorková

ROZHLASOVÉ A TELEVÍZNE VYSIELANIE V SLOVENSKOM JAZYKU

<http://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/topstory/>

Rádio Dia:tón

Magazín slovenskej národnostnej skupiny sa vysiela dvojtyždne, v pondelok 21.40 – 22.00 na Radio Burgenland (94,7)

České Ozvěny | Slovenské Ozvěny

Šesťkrát v roku vždy v druhú nedeľu v mesiacoch február, apríl, jún, august, október a december o 13.05 na ORF2 Wien

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod. Pfarre an der Muttergotteskirche Jacquingasse 53, 1030 Wien

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 1/2021 JE 31. JANUÁRA 2021

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Úradné hodiny:

pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15

rsks@slovaci.at
sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV, Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Österreichische Post AG, Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise: do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,- do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,- S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild

- 1/8 A4 € 10,-
- 1/4 A4 strany € 15,-
- 1/2 A4 strany € 20,-
- A4 strana € 40,-